

TISZÁNTÚL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XVIII. évfolyam 250. szám.

Nagy-Várad. Vasárnap, 1912. november 3.

Plevje helyőrsége a nagyváradai pályaudvaron.

Török foglyok szállítása.

Egy nappal ezelőtt a Lüle Burgászi csata alkalmából irtuk meg, hogy a török hadsereg a szabadkőműves eszmékkel szaturált új török befolyás következtében demoralizálva van s első sorban ennek tulajdonítható, hogy egyik csatát a másik után vesztek el, nemcsak a katonailag képzett és harcban megedzett bolgár hadsereggel szemben, hanem még a mindig megvert szerbekkel és a kecskepásztorokból lett montenegrói gyülelévész csapatokkal szemben is.

Ennek szomorú bizonyága az a háromezer főnyi török csapat, mely a plevjei csata után Boszniában keresett menedéket s melyből 260 ember tegnap utazott át Nagy-Váradon.

Háromezer főnyi csapat, ha nincs a hadsereg demoralizálva, nem fut meg gyáván a csata színhelyéről. Atvágja magát vagy elpusztul mind egy szál, de meg nem fut.

Az anatóliai csapatok megjelenése a thráciai harctéren megváltoztathatja a hadi szerencsét. Ilyesminek a híre jön is már Lüle-Burgász felől (bár ez az újabb fordulat még nincs megerősítve) de ennek a száználmasan kinéző török szökevény csapatnak a megjelenése szomorú világot vet a török hadsereg állapotára.

A balkáni háború egyik izgalmas harca Plevje körül folyt le, amikor az egyesült montenegrói és szerbiai csapatok irtózatos tusák után minden oldalról lángokkal körülvéve, elfoglalták és leégették Plevjét, hol négy év előtt még magyar bakák képezték a

helyőrséget. A rettenetes napon a megmaradt plevjei helyőrség kétségbeesett meneküléssel futott a hadi fogság elől.

Háromezer török katona igyekezett átörni a szerb-montenegrói csapatokat, de véres fejvel verték vissza őket a szerbek és montenegróiak, elvágta őket véglegesen a török csapatoktól s a plevjei töredék rettegés és halálfélelem között bujkált a balkáni hegyek között.

Lerongyolódta, ételük-italok nem volt s végső elkeseredettségükben elhatározták, hogy átszöknek Boszniába és a monarchia katonasága előtt leteszik a fegyvert.

A boszniai katonai helytartót nyomban értesítették a határról, hogy 2500 török katona átjött a határon és az őrség előtt letette a fegyvert.

Szétosztják az országban.

A bécsi hadvezetőség azonnal rendelkezett. Teljesen az idevágó nemzetközi jog szerint jártak el és utasították az ottani katonai parancsnokot, hogy az összes fegyvereket szedje el és pecsételtesse le. Lássá el muni-cióval a török katonákat, akik a monarchia foglyai maradnak mindaddig, amíg a háború art. Egyben utasítást kapott a parancsnok, hogy nyomban indítsa utnak az egész csapatot Ujvidékre, ahol már megfelelő intézkedés várta őket az elhelyezésre és őrzésre vonatkozólag.

Ujvidéken aztán szétválasztották a 2500 főből álló csapatot. Egy részüket Szegedre, másikat Komáromba és Ungvárra vitték, ahonnan a háború eldőltevel Törökország kiválthatja őket aképpen, hogy megtéríti a monarchia költségét.

Beszélgetés a török tisztekkel.

Az Ungvárra irányított csapat, mely 260 közlegényből és 9 török tisztből áll, tegnap érkezett Nagyváradra Szegedről az alföldi vonattal. Egyszerre száz felé vitte szét ezt a hirt a városba és a vidékre a telefon s néhány pillanat múlva már seregestől tódult a nép a törökök megbámulására.

A kíváncsiakat rendőrkordon szorította ki a pályaudvarról. Nyole külön kupében érkeztek a törökök s megérkezésük egész pályaudvarral történt.

Szegedről 8 tiszt és 30 magyar baka kísérte a fegyvertelen csapatot Nagyváradra. Mikor a vonat megérkezett, a magyar csapat vezére kiadta az utasítást, hogy minden török szálljon le és álljanak sorba az első sín-pár mellett.

Érdekes alakok. Piros és meleg szőrméből készült fez van a fejükön. Az arcuk sápadt, de nem szomorú. Inkább éhesek. Rongyosak, a lábukat rossz bőrbooskor fedi s rendkívül meglátszik rajtuk a sok nélkülözés.

Egy öreg, ősz és gyenge őrnagyot le kell emelni a kupéból. Nagyon gyenge már.

Mikor mind lejöttek, akkor egy török és egy magyar tiszt végigjárták az összes kocsiakat, hogy nem maradt-e fönt valaki? Egyik közkatona összedől. Fáradt és lázas. Valamennyit leültetik s egy félóra múlva már hozzák számukra a párolgó gulyást.

A Tiszántúl munkatársának alkalma nyílt beszédbe eredni egy török kapitánnyal tolmács utján. A kapitányt Ali Ferrah-nak hívják, marcona, sebhelyes arcú ember, aki folyékonyan beszél oláhul.

— Miért adták meg magukat?

A török tisztet láthatólag izgatta a kérdés s röviden felelt:

— Éhesek voltunk.

A parancsnokló kapitánytól engedélyt kértem arra, hogy kérdezhesek egyet-mást a törököktől.

— Tessék, de nem hiszem, hogy sokra menne velük, főleg a tisztekkel.

Ezután ismét a török tiszt felé fordultunk s kértük, hogy mondja el menekülésüket.

A tiszt komor arccal fogadta az újabb alkalmatlankodást. Fáj neki az a tudat, hogy ő fogoly, bárha nem is az ellenségé.

— Nincs sok mondani való abban. Kifüstöltek bennünket Plevjéből. S mivel nem

Linoleum
és szőnyeg ház.

HAAS LIPÓT

szövet-szőnyeg
és
Linoleum-szőnyeg

gyári raktár.

A Monarchia legolcsóbb árai. Dús választék.

GYÁRI RAKTÁR: Nagyvárad, Rakóczi-ut 5.
Telefon 463. sz.

RAKTÁRAK:
BUDAPEST
NAGYVÁRAD
DEBRECEN
KOLOZSVÁR
TEMESVÁR
CSERNOWITZ
SALZBURG
PÁRIS
WIEN
LEIPZIG
TRIEST
FIJERE
LJUBJAN
GYŐR

akartunk Montenegró hadifoglyai lenni, ahol azonnal föbe lóttek volna bennünket, hát ájtöttünk Boszniába.

Egy török közkatona érdekeseket közölt. Azzal vádolja a tisztet, hogy nem jól vezették őket és hogy igen kényelmesek voltak. Eljuthattak volna Törökországba, de féltek hazamenni, mert agyonlőtték volna őket otthon. Így most kényelmesen megvárják a háboru végét. Pedig biztos, hogy a szultán úgy is agyonlövetei őket, mert gyávák voltak.

A fecsegő katonát hirtelen elhallgattatta egy török tiszt.

Háromnegyed 12 órakor vezényszóra újra sorba álltak. S ismét megszámlálták őket, 3 nagyváradi tiszt átvette a parancsnokságot és 15 bakával vitték őket Debrecenbe. Innen Nyiregyházán keresztül viszik őket az ungvári várba, ahol foglyokként őrzik őket.

A török tiszték pénzt osztanak.

A törökök érkezésére a pályaudvarra ment Henriquez tábornok is, akinek a kíséző hadnagy nyomban jelentette a csapatok érkezését. A tábornok elsősorban a beyhez ment s kezét fogott vele, majd tolmács útján rövid beszélgetést is folytatott. Mig Henriquez a beylyel beszélgetett, addig a török katonák a közönség között török pénzeket váltottak be. Természetesen nagy keletje volt a nálunk ritka pénznek úgy, hogy a török katonák csakhamar becsérték minden pénzüket, Mikor a tiszték észre vették, hogy a török pénz után mennyire török magukat az emberek, egyszerre zsebükbe nyultak és marékszámba szórták az apró ezüst török pénzdarábokat. A közönség valósággal egymást lökdöste a pénzért. Mások kalapot, sapkát tartottak fel, hogy a repülő pénzekből kaphassanak.

A tiszték keresték az egyenruhákat és

a felemelt sapkákat s azokba igyekeztek pénzt dobni. Azt hitték ugyanis, hogy azok a sapkák katona sapkák, pedig postás és vasutas sapkák voltak.

Érdekes, hogy a török katonákat szabadon bocsátották volna az igazolás után, azonban nem bíztak benne, hogy haza tudnak jutni, illetve egyesülni tudnak nagyobb csapatokkal, ezért nem akarták elfogadni a szabadságot.

A delegációk megnyitása előtt.

Az egész politikai világ nagy érdeklődéssel néz a jövő héten összeülő delegációk elé. Az érdeklődés sulypontja természetesen az ellenzék akciójára nehezedik, mert az események rendkívülisége legelső sorban attól függ, hogy mire fogja magát az egyesült ellenzék elhatározni. Politikai körökben úgy tudják, hogy az ellenzék nem fog megelégedni a delegációk ellen való egyszerű tiltakozással, hanem nagyobb demonstrációra készül, amelynek méretei ma még beláthatatlanok. Az ellenzék legelső sorban azt akarja elérni, hogy a parlament épületét a delegációk ülése alatt is katonai kordon vegye körül, mert célját elértnek látja abban a pillanatban, amikor az osztrák delegátusok meggyőződést szereztek arról, hogy a munkapárt csak szuronyerdő mögött tudja többségi akaratát érvényesíteni.

De fontos lesz a delegáció a benne elhangzó nyilatkozatok miatt is. A legutolsó delegáció óta lényegesen megváltozott a politikai helyzet és így valószínű, hogy a balkáni háboru kérdésével nemcsak a delegációkat megnyitó trónbeszéd, hanem Berchtold gróf exozéja is foglalkozni fog. Az európai diplomácia a két nyilatkozatnak igen nagy fontosságot tulajdonít.

A BALKÁNI HÁBORU.

Konstantinápolyból olyanféle hír érkezik, hogy Vizánál, a hadsereg jobb szárnyán megverték a bolgárokat, sőt azt is rebesgetik, hogy visszafoglalták Lüle-Burgast, de ezek a hírek alig találnak hitelre, mert Kir-Kilissze eleste után is azt a hirt bocsátották szárnyra, hogy visszafoglalták a tőlük elhódított erődöt és nem bizonyult igaznak. Így azután a mostani visszafoglalási és török győzelmi hír egyelőre — mig Szófiából meg nem erősítik — nem talál hitelre.

A homloktérben áll azonban most Szaszonov nyilatkozata. Az orosz külügyminiszter szavai most egészen másképpen hangzanak. Most már azt állítja, hogy a status quo, Törökország terroriális érintetlensége, túlhaladott álláspont, mely a gyakorlatban érinthetetlen.

Ez azt jelenti, hogy Oroszország most már kezd szint vallani.

A balkáni status quo tehát a legnagyobb mértékben veszélyeztetve van.

A háboruról szóló tudósításaink a következők:

A nagy csata.

Konstantinápoly, nov. 2.

Tegnap reggel érkezett táviratok szerint Viza és Lüle-Burgász között még folyik a harc. A jobb szárnyon a törökök a bolgárokat több hadállásból kiszorították, a bal szárnyon Lüle-Burgász mellett pedig több nagy sikert értek el. Az izgatottság itt leirhatatlan. A kórházak zsufolásig vannak se-

SZOMORU EMLÉKEK.

Írta: Kovács Sándor.

Ősz volt, komor, lombhullató, rideg ősz: halottak estéje. Odakünn metsző, hideg szél fujt s sietve lépkedtem a rezgő avaron a temető felé.

Egymást kergették agyamban a szomorubbnál-szomorubb gondolatok. Visszaéltem magam ifjukoromba. Ugy éreztem, hogy odahaza vagyok abban a csendes, fehérre meszelt, falusi kis házban. A szobában félhomály van, csak az óra unalmas tiktakolása zavarja meg a nagy csendességet. Ott az ágyon vivődik a halállal az én szegény megboldogult apám. Hallani vélem szavait:

— Fiam, türrj, szenvedj, sirj, ha úgy kívánja sorsod. Krisztus is türrt, szenvedett is, sirt is, és pedig ő Isten volt.

Érzem újra, mint fogja meg erőteljes keze karomat, mint vonja magához, mint ölel lelkéhez. Ölelése hevét még ma is érzem, érezni fogom mindig, nem felejttem el soha, csak majd a sir szélén, vagy talán még ott sem, hanem magammal viszem a tulvilágra is.

S valahányszor csak lesz nekem halottak estéje, mindig megjelennek előttem ezek a képek, mindig eszembe jut az én édes apám; meg még valaki más: Melinda.

Hogy ki volt Melinda, nem tudom hamarosan megmondani. Hazudna tollam, ha azt mondaná, hogy diákkori ideálom. Nem ideálom volt, több volt ennél. Egy rész lelkemből, egy csöpp vér szivemből, ez volt Melinda. Először csak ábrándoztam róla, aztán szerelmem tárgya lett, a szerelem rajongásba ment át, a rajongás szenvedéllyé vált, úgy hogy nem maradt más csak az örület hátra. Ettől féltem. Oh, hányszor kértem Istent könyörüljön rajtam. Mikor már minden csendes, kihalt volt köröttem az éj közepén, kimentem, térdre omoltam a szabad ég alatt s imádkoztam.

— Úram, sokat szenvedek. Rabja vagyok annak a leánynak. Szabadíts meg, oldd fel bilincseim!

Rabja voltam Melindának. Ha őt bánat érte: sirtam, ha őneki öröme volt: én is szivemből örültem. Emlékezem, hogy mikor atyja meghalt s halálának hírért meghallottam azt hittem, hogy menten összeesem s napokig levert voltam utána. Pedig ez a gyászeset közelebb hozta lelkünket. Ófélárva lett ekkor én már rég az voltam. Mindent megtettem volna ezért a lányért!

Ez a Melinda jut nekem eszembe minden halottak estéjén s egy kép, mely koporsóig kísér, elvonul lelkem előtt.

Akkor is ősz volt, komor, rideg, lomb-

hullató ősz: mindenszent ünnepe. Odakünn metsző hideg szél fujt s sietve lépkedtem Melindáék felé.

Mindhárman odahaza voltak: özvegy édesanyja, Melinda, meg öccse, ki jó barátom volt. Melinda cseppet sem látszott szomorunak, de anyjának arcán ottült a bánat: a mult emlékei fájdalommal tölték el szívet.

A verandára ültünk ki Melinda meg én. Bizony furesa, késő ősszel verandára kiülni, de hát Melinda kivánta úgy, nem kifogásgoltam. Ketten voltunk: Melinda meg én. Összevontam magamon felöltöm s Melinda is kendőt vett vállára.

Beszélggettünk, közömbös dolgokról.

— Mondja, szólt egyszer, magának nincsenek halottai?

— Vannak, felelém, de eljöttem ide, hogy én is azt sirassam, kit maga sirtat.

Szomoruan, vontatva mondtam ezt s kiérett belőle a mélységes bánat.

— Lássa maga jó fiu, szólt újra, csak kissé különös természetű. Miért rontja el miattam egész ifjuságát? Nem látja át, hogy nem érdemlem én azt meg magától?!

— Sokat gondoltam már erre, de nem tehetek róla. S higyeje el édes Melinda, csak magán áll minden. Az én életem egy sárgult, összegyürödött falevél, melyet lába elé sodor az őszi szellő. A falevél várja, hogy

Szőnyeg, függöny és arany-himzések óriási választékban **Haas Fülöp és Fia cég**
Rimanóczy-palota.

Perzsa és smyrna szőnyegek nagy mennyiségben és olcsó árban kaphatók.

besültekkel. Tegnap este újabb 600 sebesültet hoztak automobilon. A nyugati hadsereg Monasztir mellett van koncentrálni. Ennek a hadseregnek egyik szárnya Rodope ellen nyomul előre.

Konstantinápoly, nov. 2.

A Jeni Gazeta különkiadásban jelenti: Hadseregünk megkerülő mozdulata folyamatban van és valószínűleg sikerülni fog. A Viza és Lüle-Burgasz mellett álló hadtesteknek sikerült egyesülniük. Az egyesülés helyét nem mondják meg.

A törökök győzelmei.

Konstantinápoly, nov. 2.

A török hadsereg Vizánál 4 bolgár hadtestet teljesen tönkre vert. A montenegrói harcútról szintén győzelmi hírek érkeznek. Itt a törökök 4 helyen verték meg a montenegróiakat. Skutari-tó környéke teljesen meg van tisztítva a montenegróiaktól.

Kereszténymészárlás.

Voló, nov. 2.

Szalónikában a török lakosság véres zendülést rendezett az idegenek ellen. Kétezer keresztény lakost megöltek.

A törökök készülődése.

Konstantinápoly, nov. 2.

A törökök lázasan dolgoznak a Csataldza vonal megerősítésén. A Kis-Ázsiából hozott nehéz ágyukat mind odaviszik.

Csataldoa felé.

Szófia, nov. 2.

Lüle-Burgaszról még mindig nem jöttek részletek. A törökök Csorlu mellett gyülekeznek. Itt, vagy Csataldza mellett nagy csata lesz és ha Csataldza elesik, akkor a bolgároknak Konstantinápolyba való bevonulását semmiféle akadályozhatja meg.

vagy eltapodja, vagy felveszi. S maga nem cselekszi sem egyiket sem másikat, hanem keresztül lép rajta. Mindenre el voltam készülve, csak erre nem.

Valamit akart mondani, de édesanyja kijött. Nagyon haragudott, hogy oly szeles időben a verendán voltunk, majd megkérdezte tőlem.

— Ugy-e János, maga is jön a temetőbe?

— Mindenesetre, feleltem, hiszen megígérttem.

— Akkor lehet készülni, folytatá ő, mert a kocsit künn vár.

A koszorukat kivitték s aztán mi is kifelé indultunk. A kapunál megszólal Melinda:

— Mi anyuskám gyalog megyünk. Ugy-e János jó lesz?

Némán igent intettem. A mama nagynehezen megengedte s elindultunk. Csendesen, szótlanul haladtunk a fasorral szegélyezett uton. Egyikünknek sem volt kedve beszélni, csak gondolkodtunk s gondolom, egyről.

Feleuton jártunk mikor Melinda egyszerre csak megragadja karom, odasimul hozzám, s ijedt hangon mondja:

— Ni, ott a fa mellett!

— Képzeldök édes, nyugtattam meg őt, nincsen ottan semmi.

Négynapos csata.

Konstantinápoly, nov. 2.

Hivatalosan jelentik, hogy a négy nap előtt megkezdődött harcok tovább tartanak. A Lüle-Burgasztól északra koncentrált ottomán hadtestek az ezen oldalról közeledő ellenséggel szemben erősen tartják magukat. A drinápolyi erődítmények szilárdan védekeznek. A Viza mellett koncentrált hadtestek előnyomulnak.

A város köztisztasága.

Köszeghy József főmérnök könyve.

A törvényhatósági bizottság közgyűlése megbizta Köszeghy József városi főmérnököt azzal, hogy a város tisztogatásával járó munkákat és a városi hulladékok kezelését tanulmányozza. Ezzel a megbizatással Magyarország nagyobb városaiban és Németország városaiban tanulmányokat folytatott. Ezeknek a tanulmányoknak eredménye a most megjelent füzet, amely kilenc nyomtatott ivre terjed. A füzetben az egyes technikai leírásokhoz csinos és jól áttekinthető ábrák vannak mellékelve.

A megjelent könyv egész általánosságban tárgyalja a városok tisztogatásának és a városi hulladékok kezelésének módszereit.

Köztudomású, hogy főképen két irányban igyekeztek a városok a szemét mennyiségét kezelni, eltérőleg a régi szokásoktól, amikor a szemetet egyszerűen gödrökbe rakták, vagy a tengerbe sülyesztették a városok. Ez a két irány a szemétnak elégetése egyrésztől, másrésztől pedig a szemét kiválogatása és ezzel kapcsolatban, vagy önállóan is, a szemétnak mezőgazdasági célokra, komposzt trágya alakjában való felhasználása.

Tovább haladtunk. Szívem valami jóleső érzés járta át. Jólesett, hogy Melinda védelmet kerestem nálam s újra meg újra magam elé képzeltem, amint édesen hozzám simult. Karomba fűzött karján keresztül éreztem szíve lüktetését s eszembe jutott a fürjfióka, melyet a szántóvető ember tenyerébe vesz s másik kezével megsimogat.

Másnap kimentem ahhoz a fához s jó mélyen belevestem e négy betűt:

S. M. L. J.

Neveink kezdőbetűi voltak.

Ez már régen történt. Melinda másé lett s bizonyára rég elfelejtett engem. De én nem felejttem el őt soha; ha máskor nem, halottak napján rá gondolkodom.

Azon a bizonyos fán a betűk helyén már hatalmas forradás van s ez mindig eszembe juttatja őt, meg a sebet, mit ő ejtett szívemen.

... Ősz volt; komor, rideg, lombhullató ősz: halottak estéje. Odakünn metsző hidegszél fújt s sietve lépkedtem a rezgő avaron a temető felé. A rohanó szél elkapta s magával vitte a multak emlékein fakadt vágyódó sóhajom:

— Melinda, jöjj vissza, Melinda várlak!

Ebből a szempontból a könyv vizsgálat tárgyává teszi a szemét fűtőértékét és arra az eredményre jut, hogy a technika mai állása mellett a házi szemétnak elégetése célszerűen és gazdaságosan keresztül vihető.

Külön fejezetben és nagyon részletesen foglalkozik a könyv a fürthi szemétegető teleppel. Itt a meleg energiával gőzkazánt táplálnak, melyből a termelt gőz, megfelelő gőzgépek útján, elektromos energiát generál. Az így termelt elektromos energiát azután részben helyben a telepen használják fel, részben pedig átadják az energiát a városi elektromos centrálának.

A külföldi eredmények megmutatták, hogy maga a szemét elégetése az üzem amortizációs költségeivel együtt visszatérül.

A külföldi adatok alapján megállapítja a könyv, a nagyváradi szemétegető telep költségvetését és üzemi számítását.

Maga a szemétegető telep teljes felszereléssel, generátorállomással s a telep összes magas építkezésével, gyárkéménnyel, salaktörő és vízfoglaló állomással 380.000 koronával van előirányozva. — A telep 16 órai üzemből 32.000 Kg. szemétnennyiséget lesz képes elégetni. Az üzemi költségvetés évi 62.000 korona kiadással és ugyanannyi bevétellel van előirányozva, amelyből a bevételek 75.000 kilowatt óra energia értékesítéséből és 3.000 négyzet m. salak értékesítéséből folynak be. Megjegyeztetvén, hogy az energia értékesítését kilowatt óránként csak 7-5 fillérrel hozza javaslatba a főmérnök.

A háziszemét szállításának teljes és részletes üzemét Fürth város adatai alapján ismerteti a főmérnök s megállapítja, hogy Nagy-Váradon 4 elektroautomobil s négy drb. egy lovas szemétyűjtő kocsival az évi háziszemétszállító üzem 47.400 koronába kerül.

Majd az utcai szemétyűjtésre és szállítására tér át a könyv s az egészségügyi követelményeknek megfelelőleg olyan rendszer megállapítását kívánja, amelyik a szemétnak porzását, átlapatolását lehetőleg kizárja.

Ismerteti a németországi szabadalmakat, különösképen általában a javaslatba hozott rendszer abból áll, hogy a város 72 utcaseprője körzetre osztatnék s minden egyes utcaseprő a „Herkules” nevű kiváltható tartályu kézi szemétyűjtő kocsival látnék el. A megtelt tartályok a város egyes helyein, szemétyűjtő állomásokon tározatnának, a szemétyűjtő állomások a város belsejében a föld alá helyeztetnének s aknyszerűleg kezeltenének; más helyeken a föld felett vasbádóg házikókban volnának a tartályok tározva, míg a város külső részein egyszerűen a járda szélén alkalmas helyen állíthatnák sorba.

A megtelt tartályokat daruemelővel ellátott tábláskocsik gyűjtenék és szállítanák ki a városból, ugyanazok a táblás kocsik hoznák vissza és osztanák be az üres szemétyűjtő tartályokat az egyes állomásokra, ahonnan az utcaseprő a megtelt tartályt mindjárt kicserélheti egy üres tartállyal.

Ismerteti a könyv a seprőgépek üzemét, valamint a csapatos utcaseprés előnyeit és hátrányait.

A városos terekről és a jó burkolattal ellátott utakról azonban a szemetet komposztáló telepre kell vinni, ahol mindig létező pócegdör tartalommal, valamint az utcai közcsatorna tisztogatásából bekerülő anyagokkal mindenesetre mezőgazdasági célokra alkalmas trágyanyagot lehet termelni.

Nagy-Váradon a komposzt trágya keze-

Az idény divatujdonságai beérkeztek. Ruhakelmék, bársonyok, selymek, fehérneműek, vásznak, asztalneműek, szőnyeg, függöny, linoleum, rövidárúk, szabó kellékek. Angol és francia női-szabóság.

Cziller Imre
nagyáruháza.

Vasutasok és állami tisztviselők szerződéses szállítója

lésével legalább is 45.000 korona bevételt lehet elérni. Az aszfaltos utak mosására automobil aszfaltmosó gép beszerzését javasolja.

Az utcai szemét gyűjtésének és szállítuak üzemét az aszfaltmosás költségeivel együtt 157.494 korona összeggel állapítja meg.

A szemétegető telep építéseit 151.906 koronára, a fuvartelep építési költségeit 170.173 koronára, a munkáslakások építési költségeit 300.356 koronára teszi. Ezekből az összes építkezésekből munkásjóléti építkezésre 369.029 korona jut. Az összes építkezések 665.635 koronát tesznek ki, amelyből azonban mintegy 300.000 korona pusztán munkáslakásokra van előirányozva, mely összegnek költségei a munkások fizetéséből volnának amortizálhatók.

A komposzt trágyatelep és szemétlérakóhelyek évi kiadását 10.210 koronára helyezi. — A komposzt trágyatelepen termelhető legalább 60.000 qu. különböző minőségű trágyát átlag 75 fillérrel vesz számításba és e címen 45.000 korona bevételt remél.

Részletesen foglalkozik a könyv az utcai locsolás költségeivel és módozataival és megállapítja, hogy ott, ahol a város elegendő vízzel rendelkezik és a forgalom nem túlságosan nagy, az utcai locsolócsapokkal való öntözés sokkal olcsóbb és hatásosabb. Ha 150 napot vesz számításba a könyv, amikor a locsolás szükséges, úgy az összes költségeket évenként 26.760 koronában állapítja meg.

A városi szemétkelés pénzfedezetét illetőleg azt javasolja a főmérnök, hogy a háztulajdonosok terhet képezzék, a házi szemét gyűjtése és az egyöntetű szabványos gyűjtőtartályok beszerzése a háziszemét kifuvarozásával járó összes dologi és személyi kiadások, míg a városi közpénztár terhe lesz a kifuvarozott házi szemét ártalmatlaná tételével társ-közegészségügyi teendők az utcai takarítás költségeinek háromötöd része, az összegyűjtött és kiszállított utcai szemét és fekáliák rendszeres kezelése.

A házi pénztár évi terhe 96.410 korona.

A főmérnök kimutatja, hogy a város az utolsó 3 év átlagában 71.244 korona 30 fillért költött köztisztasági célokra, az ujonan felmerülő pozitív teher tehát csak 25.410 korona lenne. A város házipénztárának ennél fogva körülbelül 2 százalék közköltést emelést jelentene az új rendszerinti köztisztasági alap kezelése.

Kimutatja a főmérnök a szemétkelés céljaira szükséges összes tőkebefektetést, amelyet 1,193.031 koronában számít ki, mely összegben azonban 300.356 korona munkáslakásokra kell.

Mind ezek után 20 pontban összefoglalva teszi meg a főmérnök Nagy-Várad városára a javaslatot.

A javaslatok végeredményben oda csúszosodnak ki, hogy a város beépített területén úgy az utcai, mint a háziszemét szállítását tekintse a város községi feladatnak s ebben az irányban alkosson szabályrendeletet.

Szervezen a város egy köztisztasági intézői állást és az egész köztisztasági intézményt rendelje a városi mérnöki hivatal közvetlen rendelkezése alá.

A befejező közleményben összehasonlításokat tesz a főmérnök a javasolt rendszer és jelenleg fenálló állapotok között s kimutatja eme rendszernek a közrend és egészségügyi közbiztonság szempontjából halaszthatatlan szükségességét.

Végül a függelékben közöl a főmérnök egy 37 szakaszból álló szabályrendeleti tervezetet, melynek alapjául átvette a Komlóssy tanácsnok és Thury főügyész által kidolgozott tervezetet és ennek keretébe iktatta bele a részéről javasolt technikai be rendezések alkalmazását.

Az irázi templomszentelés.

Végre megszólaltak hát, egy egész nagy egyházmegye öröme, a századok óta elnémult katolikus templomi harangok Kis Sárrét termékeny síksága fölött! Széchenyi Miklós gróf váradai püspök maga utazott ki Mindenszentek reggelén két kanonokja, dr. Karácsonyi János és Grócz Béla, valamint három papja Lopussny Gyula, Némethy Gyula és Mazurek Gyula kíséretében, hogy egyénisége és állása súlyával emelje ki a nap jelentőségét a hétköznapi szürkeségből.

A kóti állomáson Baranyi Tibor bettyó-ujfalui szolgabíró fogadta a főpásztort, ki aztán kíséretével együtt Iráz faluba hajtatott, az új plebániára. A szép új templom persze ellátzott már a kóti állomásra, Tompa szép népdala szerint:

Sík a pusztá, se halma, se erdeje
Sugár magas a toronynak teteje
Sugár torony kilátszik a pusztába
Harangoznak pünkösdi első napjára ...

A templom szépsége, különösen a torony eredeti, magyaros formái mindenkit megleptek. Széchenyi püspöknek annyira megtetszett az új egyház, hogy nemcsak többször gratulált a jelenlévő Sztarill Ferenc építésznek, hanem az élesdi templomot is ennek a mintájára óhajtja építtetni.*

Nagy sokaság, az új falu és a környék népe vette körül a templomot, mialatt a püspök körüljárta azt és szentelt vízzel meghintette. Azután segédletével együtt bevonult a templomba s megkezdte a belső szentelést. A papság benn a templomban latinul, a hívek a templomon kívül magyarul énekelték a mindenszentek litániáját. Miután a püspök belől is meghintette szentelt vízzel a templom falait, kinyílt a főajtó s betódult rajta a hívek sokasága, hogy szinig megtöltse a szép tágas istenházát, s meghallgassa a főpásztort, ki az oltártól beszédet intézett az egybegyűltekhöz. Lelkes, meleg szavakkal ecsetelte a pillanat fontosságát, visszapillantva Iráz szomorú multjára, melyet örvendetes jelen váltott fel: a falu és a katolikus egyház feltámadása. Majd a katolikus templom jelentőségére tért át, mely az „Isten háza és a menny kapuja“ az Irás szavai szerint. Intette a híveket, hogy emlékezzenek meg jól-

* A templom csütröttöki ismertetéséből néhány adat kimaradt, melyeket ezennel közlünk: A szobrászmunkát Peller Ferenc, a kőfaragót Gerstenbrein Tamás, a műkőmunkát a Melocco-cég a színes ablakokat a Nagyváradai templom üvegfestészeti társaság, az asztalosmunkát Tarsoly Ferenc, a lakatost Tátray Sándor, a bádogost Vlád és Eberl, a mázolókat Agárdy István, az üvegest Hant Frigyes szolgáltatta. Munkavezető Gazdag Ferenc volt Nagy-Váradról.

tevőikről, a falut alapító káptalanról, valamint a gyönyörű templom alkotójáról Bunyitay Vince prelátnak kanonokról. A szentbeszéd után a püspök mondta az első misét az új templomban, mely alatt a hívek buzgó, harsány éneke töltötte be az egyházat.

Mise után az irázi hívek küldöttségét Bogdánffy Géza plebános vezette a főpásztor elé, hogy köszönetet mondjon kegyességeért, mellyel egy egész napját az ujirázi hívek ügyének szentelte.

Ebédre a daruszigeti tisztikban a főpásztor és kísérete, valamint a vidék intelligenciája, több káptalani tiszt a nagyváradai I. sz. káptalan vendégei voltak. Délután gr. Széchenyi püspök még a cirka-i iskolát* látogatta meg s az esti vonattal hazautazott.

Az idei Mindenszentek napja természetesen örökké emlékezetes lesz az irázi hívek lelkében, valamint az egyházmegye történetében is. Ámde azért ma nemcsak nekik gratulálunk, hanem annak a nagyérdemű férfinak is, aki ugyan csak távolról kísérte figyelemmel az Irázon történeteket, de egész lelkével ott volt a szentelésen; annak a férfinak, akit ma Széchenyi püspök és Zichy János kultuszminiszter méltán üdvözöltek, mert életének egyik legszebb és legemlékezetesebb alkotását fejezte be: Bunyitay Vince prelátnak-kanonoknak. Azt kívánjuk neki, hogy nemcsak sokáig örülhessen szép művének, hanem amit maga óhajt: hogy még több ilyen szép alkotással örvendeztethesse meg Szent László király egyházmegyéjét.

Serus in coelum redeas!

Üdvözlések.

A nagyjelentőségű ünnepély alkalmából a templom nemeslelkű építetője: Bunyitay Vince számtalan üdvözlő táviratot kapott.

Az üdvözlések sorában a nagyváradai lat. szert. káptalan impozáns módon szerepel. A káptalan tagjai a nagyprépost vezetésével megjelentek Bunyitay Vince prelátnak-kanonok előtt és rendkívül lelkes, meleg hangon üdvözölték őt a káptalan nevében. Bunyitay kanonok meghatva mondott köszönetet a szíves üdvözlésért.

Már tegnap délelőtt megérkezett Irázról gróf Széchenyi Miklós püspök üdvözlő sürgönye, mely a következőképpen szól:

Méltóságos Bunyitay Vincze prelátnak kanonok urnak Nagy-Várad. Az irázi templom szentelésénél meghatottan gondolok az Istenháza nagylelkű építőjére és főpásztori szívem egész melegével küldöm Méltóságodnak üdvözlémet. Széchenyi Miklós püspök.

Gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter a következő táviratot küldte:

Méltóságos

Bunyitay Vincze
prelátnak-kanonok urnak

Ujiráz.

A Méltóságod bőkezűségéből emelt ujirázi templom mai felszentelése alkalmából fogadja Méltóságod őszinte köszönetemet a vallásos kultúra oltárán hozott

* Tudvalevőleg Cirkó pusztán is van róm. kath. népiskola, melyet szintén a káptalan tart fent.

Az új csipke-áruházban

Nagyvárad, Kossuth-u.

Turul cipőüzlet mellett.

feltűnést keltő alkalmi árak uri és női divatickekben, óriási választék keztyűk, férfi- és női gyermek eső- és napernyők, ridikülök, zürichi csipkék, aplikációk, stórok fehérneműk és kézimunkákban.

nagyelkü áldozatáért és elismerésem az áldozatkészségnek fénylő és termékenyítő hatása példájáért.

Zichy János.

Radnay Farkas besztercebányai püspök az alábbi táviratban gratulált:

Legbensőbb örömmel, meghatottan és büszkén gratulálok nemes, nagy lelke újabb alkotásához, Ujirázhhoz!

Radnay.

Az irázi egyháztanács a következő felirattal mond köszönetet és üdvözlő jótétjét:

Méltóságos Urunk! A magyarok Nagyasszonyának tiszteletére emelt templommal, e fejedelmi ajándékával Isten és faja iránt való szeretetének örök emléket állított Iráz községben. Mi, kik oly boldogok vagyunk, hogy méltóságodnak e felejtethetetlen jótéteményében részesülünk, leghálásabb köszönetünket fejezzük ki e nagy kegyességeért. Iráz népe mindig kegyelettel őrzi áldott emlékét. Ahányszor megszólalnak az elnémult harangok és az Ur házába hívnak bennünket, kérjük a Mindenhatót, hogy Méltóságodat hosszú és boldog étellel áldja meg és a magyarok Nagyasszonya oltalmazza drága életének minden percében.

Iráz község hálás népe nevében az Egyház tanács.

Kelt Irázon az Urnak 1912. esztendejében, Szent András havában, Mindenszentek napján. Ringelhann Lajos, Bogdánffy Géza lelkész, Szél Mihály, Skaliczki Mátyás, Surinás János, Csuvár János, Kis Antal, Kőr Imre, id. Szél János.

ÚJIRÁZI KÉPEK.

*

Az arany kereszt. Őszi, kopott vidékeken kigyózik végig a ferge kis vicinális. Gróf Széchényi Miklós püspök és kísérete érdeklődéssel kémleli a ködös messzeségeket. Minél mélyebben haladunk az Alföldre, annál feketébb testü a föld, dús és még most is színes, gazdag őszi flórát hord. Komádin túl mindenki az ablakokhoz húzódik a piros plüs üléseken. A társalgás Ujiráz körül folyik, vajjon hol bukkan föl először a szürkésfehér láthatáron, melyik része látszik meg messzire, hogy hol a falu?

S a fekete hátú kódombszigeti halmok mögül egyszerre előragyog a karesu torony büszke, aranyos keresztje.

— Ott a falu, ni!... Már ide fénylik, ilyen messzire a torony keresztje.

El-eltakarják a jegenyék s leveletlen akácok sűrű galyai. Meg a távolság. De mind jobban közeledünk hozzá, mert a vasut hajlik a falu felé!

*

Ujjongó nép jött ki a faluból. Amint a ragyogó kocsisor fölkanyarog a Körös hidjára, jobbról-balról csoportokban feketélik a nép a körgát harmas, zöldpázsitos gyűrűjén. Kalaplevéve állanak, az arcuk piros tűzben ég, nem éljeneznek, de a szemek lobogásából nagy öröm és lelkesedés fénylik felénk.

A magas hidról nagyszerű panoráma tárul elénk. Ott mosolyog előttünk egyszerre, mintha a földből nőtt volna ki, az egész föl-támasztott falu. A házak lobogó-díszben állanak, a széles uton ünnepi díszben hullámszik a nép, a torony oszlopos erkélyéről négy nemzeti zászló leng a falu fölött és mindent betöltve, ujjongó örömmel zúgtak az újra megszólalt irázi harangok.

Nem lehet megállani meghatódás nélkül. Az ember önkénytelenül odasugja a szomszédjának:

— Igazi feltámadás!... Milyen szép, új és boldog itt mindenki. Az élet is új, szép és boldog...

*

Séta a faluban. Az első, a mi szembetűnik, a nagy rendezettség. Sugár,

egyenes, széles utcák hasitnak kényelmes utakat s minden ut a templomhoz vezet... A templom a centrumban áll, magas kiemelkedő ponton.

A házak elején kék violák, hőszinű őszi rózsák virulnak, az udvar felől tornácok futnak végig s minden udvaron van kút. A kocsiutat árok választja el a gyalogjárótól, a mely igazán olyan, mintha járda volna. S bár még kisbirája sines a községnek — nem hogy birája volna — s azért oly tiszták az árkok s minden hid alatt **cementcsövek** fekszenek. Csinos vendéglő van s a templom mögötti utcán rátaláltam a postai értéktözs-dére is. **Surinás János** árulja a postai értékjegyeket, e mellett különben virágzó szatócüzlete van.

*

Mozgalmas élet uralkodik a Templomtéren. Selyemkendős magyar menyecskék sietneka templom felé, kezükben kaptos imakönyvekkel. Fehérruhás, virágos kislányok sordala vezet a plebániáról a templom lépcsőjéig. Messze vidékekről, Békéből is jöttek idegenek s alig lehet lépni a nagy tömegben.

Gyönyörködve nézik a kiosztogatott emlékfüzetecskéket. Egy csoportban öreg tőpörödött anyókák között áll egy kis iskolás leány... Megkérték az öregeket, hogy olvassa föl nekik az emléklap imádságát... Es a kis leányt olyan alázatos csöndben hallgatják...

Főnt az ártézi-kut deszkapódiumán egy fényképész dolgozik. Tolnai Világlapja számára készít felvételeket a csökmői gyógyszerész.

*

A nép. Megfigyeltem a népet magát s a következőket tapasztaltam:

az asszonyok között kevés fiatal van, nagyjából 39—40 év közti kornak. Szerények, szótlanok és szeretik a virágokat. Még a tót asszonyok is rozmarínggal díszítik az ünneplőjüket.

Tiszták. A tót leányok olyan téli eszmát hordnak, aminőt még nem láttam. Vastag fehér hárászól van fonva a feje s bőr talpa van.

A leányok alacsonyok s majdnem mind szőkék. A fésülködésben utánozzák a tótokat: a hajtat kenik és erősen lelapítják. Nagyon buzgók.

A gyerekek elevenek, egészséges vértük van s egész nap hangos volt játékuktól az utca. Egy kicsit még fegyelméletlenek. Sokat rongálják az ártézi-kutat s ott ugrálnak körülötte. Csak erős kezű papot s tanítót kívánnak, akik nagyszerű anyagot kapnak nevelés alá.

A férfiak becsületes, munkás és békés természetű emberek. Rendkívül hallgatnak a plebános szavára és törvénytisztelők. Erről beszélgettem a csökmői jegyzővel, akihez a község tartozik és elmondott egy érdekes esetet.

— A legelő birtokossági szervezés alkalmával a férfiak nehézményelték a vármegye határozatát. Ők t. i. több jószágot akartak kiverni egy-egy legelőre, mint azt a határozat megállapítja. Erre feláll a plebános és azt mondja:

Nézzék emberek, ezt így határozta a vármegye, ez így van jól és ezt el kell fogadni, mert ez a törvény.

... Egyetlen ellentmondó szó nem hallatszott. Belenyugodtak és még nem történt semmi konfliktus.

Tehát a legszebb jövő derül a község felé, a melynek harmonikus berendezettsége és jól megalapozott szervezete példa lehet bármily más telepítés előtt.

(p. j.)

Magas-hőfoku salakmentes
PETROLEUM COAKSOT

waggon vétel mellett szállít:

WEISZ LAJOS

Kereskedelmi és műszaki irodája

Beöthy Ödön-u. 2.

Telefon 323.

TIZ ÉVES TALÁLKOZÓ

Ünnepély a hadapródiskolában

A nagyváradi honvéd-hadapródiskolában szép ünnepély lesz ma, vasárnap.

Találkozóra gyűlnek össze az intézet első növendékei, akiket tíz évvel ezelőtt avattak fel tiszthelyettesekké s akik egy-egy deciummal ezelőtt tették le az esküt, hogy ha az ország érdeke kívánja, életüket áldozzák királyért és hazáért.

A nagyváradi honvéd-hadapródiskola ezelőtt 14 évvel kezdte meg működését s ez idő alatt nemcsak derék, kiváló, képzett tiszteket nevelt a honvédségnek, hanem olyan magas színvonalon állott működése első évtől, hogy bármely nyugati katonatisztképző intézettel kiállotta a versenyt. A magas növőju kiképzés mellett a növendékek szívébe, lelkébe csepegtette a mély vallásos érzést, a katonai erényeket, a loyális gondolkodást. A szó legmagasabb értelmében követte a jelmondatot:

Istennel, Királyért és Hazáért!

Akik ezelőtt 10 évvel kiléptek az intézet falai közül az életbe, ma már nem csak az évek számában, hanem rangban is emelkedtek, de tapasztalatokban is gazdagodtak; az akkori tanárok pedig magas katonai rangban vagy még most is a haza szolgálatában állanak, vagy a jól megérdemelt nyugalmat élvezik.

A mai ünnepélyen részt vesz az intézet jelenlegi parancsnoka és tanári kara, valamint a mostani növendékek egyrésze.

A tegnap kiadott napi-parancs szerint ma, vasárnap reggel fél 9 órakor a volt tanárok és a találkozóra összejött tisztek, a volt növendékek, az intézet tornacsarnokában gyűlnek össze, ahol Dezső százados, ügyeletes tiszt fogadja őket s gondoskodik minden utbaigazításról.

9 órakor a növendék-zászlóalj a Sporttéren, a főépülettel szemben áll fel. Itt a volt tanárok legidősebbje: **Schvarcz Géza** nyug. alezredes fogadja a zászlóalj parancsnok jelentését; ezután az arcvonal előtt elépnek s a zászlóalj parancsnok üdvözlő az ünnepélyre érkezőket.

Az ünnepély ezen részét díszmenet zárja be.

Délelőtt 10 órakor ünnepélyes istentisztelet lesz az intézet kápolnájában, amelyen az ünneplők, a jelenlegi tanári kar, a vendégek és az egyházi ének- és zenekar, valamint a 3. század növendékei lesznek a kápolnában, míg a többi növendékek a kápolna előtt, a folyosón lesznek felállítva.

A Te Deumot dr. **Kozáry Gyula** intézeti lelkész-tanár tartja. A mise alatt az intézeti egyházi férfiak orgona és vonószenekar kísérettel előadja **Resch Mihály** intézeti énektanár szt. Zsigmond tiszteletére írt Aszdur miséjét. Offertoriumra **Halmay Tibor** növendék orgonakísérettel elénekli **Gounod** híres „Ave Mária“-ját. A celloszólot **Marschalkó Jenő** honvédszázados játssza. Befejezésül pedig a növendékek ajkán felcsendül **Erkel** örökszép Hymnusa.

Ezután az intézetet tekintik meg, a növendékek pedig készülnek a zeneteremben tartandó matinéra, amely 10 óra 40 perckor kezdődik. A matiné rendezésével **Zipser** főhadnagy van megbízva.

A növendékek 11 órakor ebédelnek, mert déli 1 órakor az ünnepi disztrakoma lesz a nagy ebédlőben, amelyen a volt tanárok, az intézet jelenlegi tanárai, a jubilánsok, valamint a meghívott katonai és polgári előkelőségek vesznek részt.

Hogyan osztogatják a csődtömeggondnokságokat?

— Levél a szerkesztőhöz. —

Engedje meg, tisztelt Szerkesztő ur, hogy a nyilvánosság előtt is szóvá tegyem azokat az anomáliákat, amelyek a csődtömeggondnokok kinevezése körül a nagyváradai törvényszéken uralkodnak.

A csőd eljárás nálunk olyan, hogy a csődből nincs haszna sem a hitelezőknek, sem a közadónak, csak éppen a tömeggondnoknak. Lehetne erről vitatkozni, jól van-e ez így, de a tény: tény, ma a tömeggondnokság főnyereményt jelent az ügyvédnek. Persze, csődjé válogatja, mert hiszen akárhány olyan csőd van, amelyekre a tömeggondnok ráfizet. Vannak tehát rossz csődök, amelyekre az ügyvédnek csak kiadása van, vannak közepes csődök, melyekre az ügyvéd nem fizet ugyan rá, de nem is tud rajtuk keresni és vannak jó csődök, melyeken tisztességgel is szép összeget lehet keresni.

A csődök kiosztása körül a legkülönösebb furcsaságokkal találkozunk. Hallottunk olyan esetről, amikor egy jó zsiros csődöt Bihardiószegen nem székelyhidi ügyvédnek osztottak ki, pedig Diószeg Székelyhid mellett van, hanem egy dús gazdag nagyváradai ügyvédnek, akinek annyival kevesebb szüksége lehetett erre a csődre, mert még családot alapítani is fölöslegesnek tartotta. Igaz, hogy az illető — szájas szabadkőműves.

Most megint egy klasszikus csődtömeggondnokságról ad hírt a hivatalos lap. Csődbe mentek a Biró testvérek, körülbelül 150—200,000 korona vagyonnal. Erre a csődre tömeggondnokká kinevezték dr. Rezső Mór banktisztviselőt. Rezső Mór ugyanis okleveles ügyvéd, de ma gyakorlatot nem folytat, hanem a szabadkőművesek bankjának, az Egyesült Központi és Kereskedelmi Banknak 18.000 korona fix fizetéssel javadalmazott jelzálogosztály vezetője. Irodáját már dr. György Ernő, a volt főmester, dr. Grósz Menyhért fia vette át.

Mi lesz már most a Biró testvérek csődjével? Vagy Rezső Mór látja el s akkor voltaképpen egy bankfőtisztviselő jut a gyakorló ügyvédek számára szánt jövedelemhez, vagy átveszi tőle dr. György Ernő s akkor kezdő ügyvéd, akinek szokás szerint a gyengébb csődök közül juthat, egyik legjobb csődöt kapja meg. Egy bizonyos: a jövedelem megint szabadkőműves kézbe kerül.

Igy kell-e ennek lenni? Nem látja az anomáliát sem a törvényszék, sem a tábla elnöke?

Öreg keresztény ügyvéd.

Közégszülszónői állást keresek. **Kitűnő jeles bizonyítvánnyal** és gyakorlati képességgel rendelkezem vagy esetleg oly községet is keresek, hol kevés szülszónővel rendelkeznek, szíves megkeresését kérem a Tekintetes Előjáróságnak e kiadó-hivatalban.

Választmányi ülés a Szigligeti társaságban.

Tegnap délután négy órakor tartotta választmányi ülését a *Szigligeti társaság*, melyen jelen voltak: *Rádl* Ödön elnök, dr. *Némethy* Gyula, dr. *Kozáry* Gyula, dr. *Várnai* Ferenc, dr. *Báthory* Ferenc, *Nosz* Gusztáv, *Láng* József, dr. *Böszörményi* Géza, *Sas* Ede és dr. *Adorján* Ármin.

Az elnök jelentést tett két fontos ügyről. A kultuszminiszter 1500 koronát utalványozott a nyilvános könyvtár céljaira. Sajnálattal konstatálja, hogy nem tud a társaság egy fillért sem kapni irodalmi célokra.

Örvedetesen jelenti, hogy Biharmegye közönsége 10 éven át 100 K ajándékozott a társaság céljára 1913. évtől kezdődőleg. Ezért a vármegye közönségének az alispán utján köszönetüket fejezik ki.

Ezt az adományt nem alapítványilag kezelik, hanem a szükségletek fedezésére fordítják.

A Szigligeti-szobor.

A folyó ügyek után *Sas* Ede titkár ismerteti a *Szigligeti-szobor* megteremtésének történetét. A szobor 8000 koronába került. Anyaga bronz. A művésznek a tiszteletdíjon kívül a bizottság még kiutalt 600 koronát, mert az eredeti honoráriumból még a készkiadásait sem tudta fedezni. Javasolja, hogy meleg köszönetüket fejezzék ki a művésznek, továbbá *Hoványi* Gézának és *Rimler* Károly polgármesternek.

Sas Ede indítványozza, hogy nyomban vétessék le a zsiros, olajos ponyvát a márványszoborról, mert ha ott hagyják, akkor a leleplezéskor egy foltos hiéna kerül elő.

Elhatározták, hogy megkeresik a főmérnököt, hogy távolíttassa el a ponyvát.

A leleplezésre nem hívják meg az irodalmi társaságokat, mert ez csak melliszobor és nem nagyszabású emlékmű. Hívják meg a város vezetőit, a családot, s a színházat. Elfogadják a már ismert programot s megbízzák az ünnepélyt rendező bizottságot, hogy dolgozzon ki részletes műsort és gondoskodjék a családtagok fogadtatásáról, ellátásáról és a bankett rendezéséről.

A családtagoknak azt a kérelmét, hogy részükre a diszeloadásra páholyokat reselvéjanak, sajnálattal jelentik ki, hogy nem teljesíthetik.

Huszéves jubileum.

Rádl Ödön előterjeszti a társaság 20 éves jubileumi ünnepének programját, mely két pontból fog állani: az elnöki megnyitóból és egy ünnepi szavazásból. Indítványozza, hogy kérjék föl *Sas* Ede főtitkárt, irjon erre az alkalomra ünnepi ódát.

Sas Ede ezt elfogadja.

A szavazat után fognak a szobor elé vonulni és megtörténik az átadás.

Az ünnepi óda elszavalására fölkéri *Étsy* Emilia színművésznőt.

Végül elhatározzák, hogy a társaság továbbra is őszi és téli program szerint fog működni.

Az ujoncok esküje.

A honvéd tüzerek kivonulása.

Érdekes ünnepek között ment végbe Nagy-Váradon péntek délelőtt 9 órakor a *Ferenc József* lovassági laktanya udvarán a besorozott ujoncok eskütétele. Ebből az alkalomból több mint 2000 katona volt a kaszánya tágas udvarára vezényelve, a különböző fegyvernemek ujoncain kívül egy-egy szakasz diszbe öltözött öreg katonával. A tágas udvar közepén felvirágozva állott egy ágyu, mely köré szabályos négyszögben állították fel a katonákat. Egymásután vonultak fel zeneszó mellett a 101. és 37-ik gyalogezred csapatai, a 4-ik honvéd gyalogezred, a második honvéd huszárezred, a 7-ik *Vilmos* huszárezred, a 19-ik hadosztály tüzerezred egy-egy csapata. Érdekes, hogy az új véderő alapján szervezett honvédtüzérség legénysége szintén felvonult. A honvédtüzérség századonként 10—10 embert osztottak be a közös tüzérséghez, ahol ki képezik őket.

Kilen órakor kürt-jel tudatta *John* dandárparancsnok érkezését, később *Henriquez* altábornagyét. A csapatok felekezeti szerint állottak fel. Majd mikor együtt volt az egész tisztikar a vezérőrnagy szemlét tartott a csapatok felett. Ezután összéb húzódt a kiterjedt sereg és *Hauer* százados messze csengő hangon beszédet intézett az ujoncokhoz.

Katonák!

Ugyiszólván szemünk előtt folyik le a háboru, melyben több százezer ember váltja be esküjét. Ti már letettétek egyszer az esküt és most megfogjátok ezt ismételni. E pillanattól kezdve nem vagytok a magatok embere, életeteket a hazának és őfelségének szolgálatába adjátok. Esküdjétek, hogy a legnagyobb veszélyben ezt a hazát elhagyni nem fogjátok. Esküdjétek, hogy legjobb tehetségetekkel fogjátok teljesíteni azokat a parancsokat, melyeket nektek adnak. Esküdjétek, hogy a harcban csak egy gondolat tölt el benneteket, vagy győztök, vagy meghaltok és a zászlót sosem hagyjátok el, mert csak így maradhattok méltók ősapítókhöz, akik a világ legjobb katonái voltak...

A százados katonás beszéde után vezényszavak harsogtak, mire eltűntek a csákok a fejekről és a katonák egyszerre mondták tisztán érthetően az előírt esküt.

Az esküt minden felekezet és nemzeti-ségi katona csapatonként külön-külön tette le. Fél óráig tartott az egész szertartás. Az eskü után a zenekar a néphimnuszot játszotta, mi alatt az összes csapatok kürtjei és dobjai megszólaltak. A himnus alatt az egész katonaság vigyázz állásban volt ami igen érdekes látványosság. 2000 ember úgy állott az udvaron, mintha 2000 szobor lett volna egymás mellé rakva.

Végül a kivonult öreg katonák a vezérőrnagy előtt eldefelliroztak s ezzel befejezt nyert a fontos katonai aktus.

A katonák az eskütétel előtt felekezetek szerint saját templomaikban vettek részt az isteni tiszteleteken.

Vadász czipő

különlegességek kizárólag

Aranyi cipő áru-
házában

RAKÓCZI-UT 13.

Telefon 512. Telefon 512.

HUMOR.

*

SZINHÁZBAN.

— Milyen boldog vagyok, nagyságos asszonyom, hogy maga mellett ülhetek!
 — Nagyon kedves.
 — Bizony, mert ha mögöttem ülnék, nem látnék a nagy kalapjától semmit.

*

SZEGÉNY FÉRJEK.

— Megértitek egymást a férjeddél.
 — Nincs köztünk soha a legkisebb nézeteltérés. A férjem mindig belátja, hogy nincs igaza.

*

MAJD MÁSKOR.

Feleség: Nem voltunk mi ostobák, hogy annyit költöttünk a házasságunkra?
 Férj: De igen... majd máskor okosabbak leszünk!

*

ŐSZINTE.

— Barátom, képzeld, valami gyáva firma névtelen levelet küldött nekem, a melyben közönséges gazembernek nevez.

— Nem gyanakszol senkire az írásból ítélve? Mert azt a levelet olyas valakinek kellett írnia, a ki téged jól ismer.

*

A BŐLCBIRÓ.

Valamelyik magyar faluban elgázolt a kerékpáros egy libát. A liba tulajdonosnője nyolc koronát kért kárpótlásul, a kerékpáros ötöt ígért s inkább hajlandó volt a libát is ott hagyni az asszonynak. Mit csináljon ő azzal a libával? De az asszony ragaszkodott a teljes kártérítéshez. Ő nem eszik libapecsnyét, eladásra nevelte a libát. A civakodásra előkerült a községi esküdtségi a feleket a bíró elé vitte.

Bíró uram egyet-kettőt szippantott az ügy előadása után s a kerékpárhoz fordult.

— Adja ide az öt koronát.

— Tessék.

— Te meg, Julcsa, add ide a libát.

— Tessék bíró uram.

— Nesze Julcsa, itt van nyolc korona. Meg van mindenki elégedve?

Egyhangú válasz:

— Meg.

— No mert én is meg vagyok elégedve. Soha életemben három koronáért libapecsnyéhez nem jutottam.

*

NEM A MENNYEKBEN!

A beteg férj hosszas ájulásból magához tér s megszorít egy kezét, mely gyöngéden feléje nyúl.

— Hol vagyok? Talán már a mennyországban?

— Nem, édesem, vigasztalja a felesége, még itt vagyok melletted...

Zongorák, pianók és harmóniumok
 legszolidabban
 vásárolhatók és bérelhetők

RUGÁN
 zongora termében Szent János-utca 6. szám.

Az Alkotmányt

megveheti naponta, vagy előfizetheti, ugyancsak az

„Élet”, „Nagyasszonyunk”, „Zászlónk” és „Kis Pajtás”-t

Hegedüs Hirlapirodában

Rákóczi-ut 5. — Telefon 1301.

Sajtópör az élesdi petíció miatt.

Elégtétel Bérczy Imrének.

Az élesdi petíció tárgyalása alkalmával a Nagyvárad oly dolgokat közölt a tárgyalás menetéről, amelyek méltán sértették Bérczy Imre járási főszolgabíró. Többek között azt állította a jelzett lap, hogy a csendőrök éjjel idején kizsupolták Körözsbarlangról a rendre felügyelő tekintélyes élesdi polgárokat, a Farkasházy-párt bizalmi férfait.

Bérczy Imre főszolgabíró a rajta ejtett sérelemért a törvény rendes útján kért orvoslást. A nagyvárad királyi ügyészség a vizsgálatot meg is tartotta s minthogy annak folyamán az nyert megállapítást, hogy a közlemény tartalma a valóságnak meg nem felelő, vádat emelt Marton Manó ellen nyilvános rágalmazás miatt.

Az esküdtségi bíróság tegnap foglalkozott ezzel az ügygyel, de mielőtt a bizonyítási eljárást megkezdte volna, Marton Manó a következő nyilatkozatot tette:

— Mélyen tisztelt főszolgabíró ur! A Farkasházy-petíció idejében a Nagyváradnak voltam a szerkesztője. A lap tulajdonosa azokban a napokban Farkasházy Zsigmondnak kívánt szolgálatot tenni, amiből természetesen következett, hogy a főszolgabíró ur személyét — melyet különösképpen tisztelték — a kiadó céljainak megfelelően nekem is támadnom kellett. Addig engedelmeskedtem, addig rendeltet alá tollamat és újságírói önézetemet kiadóm üzleti érdekeinek, míg végre nem engedtem többé magam eszközül felhasználni. Megváltam a Nagyváradtól.

Igen tisztelt főszolgabíró ur sajtópört indított ellenem egy cikk miatt, amelyet a főtebb körvonalozott ok kényszerítő hatása alatt írtam arról, hogy főszolgabíró ur néhány embert kitoloncoltatott a községből. Ennek a cikknek az anyagát Sas Edé ügyvédje: dr. Pelle János szolgáltatta. Ő beszélt el az esetet és tanuk előtt vállalta mindenkivel szemben a felelősséget, mert az ódiomot el akartam magamtól mindenáron háritani. Most, amikor önmagammal szabadon rendelkezem s amikor meggyőződtem, hogy a cikk megírásánál tévesen informáltak, engedje meg igen tisztelt főszolgabíró ur, hogy loyálisan és őszinte mély tisztelettel bocsánatot kérjek. Teszem ezt önként, egész meggyőződésből. Tartozom ezzel a főszolgabíró ur megbántott becsületének és önmagának. Kötelességemnek tartom, hogy a legnagyobb elégtételt nyújtsam főszolgabíró urnak: bocsánatot kérek férfiasan megkövetem. Amennyiben ezzel a szatisfakcióval a sértést jóváteszem, kérem a főszolgabíró urat, sziveskedjék az eljárás beszüntetésére nézve előterjesztést tenni.

Bérczy Imre főszolgabíró Marton Manó ezen bocsánatkérését teljes elégtétellel a

megbántott sérelmekért elfogadta és az esküdtségtől a maga részéről a további eljárás folytatását nem kívánta. Minthogy Biharmegye alispánja az általa a nagyvárad királyi ügyészség részére adott felhatalmazást, Bérczy Imre kérelmére visszavonta, a királyi ügyészség az eljárás beszüntetéséhez szintén hozzájárult.

Halottak napja.

Halottak ünnepén, csendes, szép, szomorú, enyhe őszi est borult a temetőkre, ahova kegyelet érzésével zárandokolt ki a város népe. A halottak csendes, fájdalmas pihenőhelyén hullámozott a tengernyi néptömeg. A sírokat szebbnél-szebb virágok borították, sötét égbolttól fényes csillagok tekintettek a földre és a temetőben is kigyuladt az ezernyi-ezer gyertyaláng. És míg a máskor elhagyott utakon — mondjuk ki, — korzózott a néptömeg, a gyertyafényes, virágos sírokat az elhalt szerettei a kegyelet, a szeretet érzésével és imára kulcsolt kezekkel vették körül.

*

A nagyvárad jogászfijúság őszi hagyományaihoz híven, méltó kegyelettel ünnepelte meg Nagy-Várad város elhunyt nagyjainak, az elhunyt jogtanárok és joghallgatók emlékét. Este 5 órakor testületileg vonultak Nagy Sándor emléktáblájához, ahol a himnusz elénekzése után Molnár Lajos jogász-elnök mondott mély gondolatokban gazdag, lelkes beszédet. Innen Szacsuvay Imre szobrához ment az ifjúság, ahol Számborovszky Rezső, a Segélyegylet elnöke tartott szép beszédet. A Szózat elénekzése után Szilágyi Dezső, majd Szigligeti Ede emléktáblájához vonultak a jogászok, ahol Barza Ferenc, illetve Fekete Ferenc joghallgatók mondottak beszédet. Azután a temetőbe zárandokolt a jogászfijúság, ahol az elhunyt tanárok és joghallgatók sirjánál Számborovszky Rezső, Nizsalovszky Endre, Molnár Lajos, Petry Gyula, Molnár Antal és Bakó Zoltán tartottak beszédet.

A színészek

Somogyi Károly sirjánál.

A nagyvárad Szigligeti színház első igazgatójának, Somogyi Károlynak szép sir-emléket állítottak, amelyet halottak napján délelőtt avattak fel a színészek. Testületileg vonult ki a színtársulat Erdélyi Miklós igazgató vezetésével. A gyászoló özvegyen Somogyiné Nagy Julián kívül ott voltak Rimler Károly polgármester, Kőszeghy József főmérnök, Juricskay Barna tb. tanácsos, a színügyi bizottság tagjai.

Erdélyi Miklós a következő beszéd kíséretében helyezte el az ő és a színtársulat koszoruját:

— Fájdalomtól meghatva állunk itt hogy te, ki atyánk voltál, ki nem ismertél csüggedést, ki feláldoztad egész életedet, uttoróje voltál a mi munkánkknak, itt a sírban pihensz. Mint hálás tanítványaid jöttünk el ide, hogy lerójjuk kötelességünket. Itt a sírhant mellett összekulcsolt kézzel kérjük az egek Urát, legyen csendes pihenésed.

A kórus gyászdalt énekelt, majd Roboz Elek, a színészegyesület kiküldöttje mondott beszédet.

Azután Erdélyi igazgató a város polgármesteréhez fordult, hogy vegye gondjaiba a síremléket. Rimler Károly a következő szavakkal válaszolt:

— Nem egyszerű kötelességet teljesi-

tek: véghetlen szerettem halottunkat, ideális művészember volt, szívemhez nőtt jóbarát, a szívem szerint veszem gondjaimba ezt a sirt. És alapját vetette színházunknak s a nagyváradi színészgárdát teremtette meg, mely akkor lesz érdemes igazán, ha az ő ideálját követi. A siremléket kegyelettel fogjuk megőrizni.

Szomoru, szép gyászdal énekeltek még s azután Krasznay Andor színésztársuk egyszerű sirját koszorúzták meg a színeszek . . .

Vetítőestélyek a Kath. Körben.

November 5-én kezdődnek.

A nagyváradi Katholikus Körben az idén is folytatja a közönség körében olyan nagy népszerűségnek örvendő vetítőestélyek sorozatát. A sötét, hideg téli estéken a legkellőmesebb szórakozás a Katholikus Kör intim, barátságos nagytermében, összegyűlve hallgatni a népszerű, ismeretterjesztő és szórakoztató előadásokat, melyek kíséretül meg-elevenednek a fehér vásznon a szebbnél-szebb vetített képek, a földrajz, történelem, természettudomány, művészet, vallás köréből.

A Katholikus Kör vezetősége nagy igyekezettel munkálkodott azon, hogy a vetítőestélyek az idén is minden tekintetben élvezetesekek, tartalmasak legyenek. Mint az előző években, úgy az idén is minden héten, kedden este 6 órakor kezdődnek az vetítőestélyek. A program nagy része már meg van állapítva, egészen január hónap végéig. Az előadások tárgyai és az előadók neve már eleve biztosítják, hogy az intelligens nagyváradi közönségnek az idén is kellemes és amellet tartalmazó órákat fog szerezni a Kath. Kör.

Áldozatot nem kimélve egészen új, tökéletes felszerelésről gondoskodtak, úgy, hogy a képek, a rendes vetített képek, valamint a mozgó képek is a lehető legszebbek, tisztán láthatók és élesek lesznek.

Az első vetítőelőadás most kedden, nov. 5-én, délután 6 órakor lesz, amelyeknek tárgya az *Eucharistia*. Dr. Lestyán Endre fogja az előadást tartani, aki vetített képek kíséretében fogja elmondani az *Oltárszentség* tiszteletének történetét a katakombák korától napjainkig. Az előadás végén pedig mozgóképekben mutatják be a világraszóló *bécsi eucharisztikus kongresszus* fenséges, impozáns lefolyását.

Tájékoztatásul itt közöljük a vetítőestélyeknek eddig megállapított sorrendjét nov. 5-től január 28-ig.

Nov. 5. Lestyán Endre dr.: *Eucharistia*.
Nov. 12. Pataky Arnold: dr. Szt. Góthárd.

Nov. 19. Némethy Gyula dr.: *Középkori katedrálisok*. Mozgóképek: *A Campanille felavatása*.

Nov. 26. Kovács Kandid: *Időjárás*. Mozgóképek: *Victoria Regia*.

Dec. 3. Karácsonyi János dr.: *Szentföld I.* Mozgóképek: *Krisztus élete*.

Dec. 10. Kovács S. János dr.: *1812. Orosz hadjárat*. Franc. Mozgóképek: *Csapatszemle*.

Dec. 30. Vucskits Jenő: *Gyermekelemlés*.
Jan. 7. Karácsonyi János dr.: *Szentföld II.* Mozgóképek: *Krisztus élete*.

Jan. 14. Némethy Gyula dr.: *Tíról*.

Jan. 21. Bertrám Brunó: *Utazás a világkörben*.

Jan. 28. Laicsny Imre: *Tropikus vidékek*.

HIREK

* Oltáregyleti szentségimádás.

Az Oltáregyesület novemberi első szentségimádása ma a *Szent László templomban* lesz. Reggel 7 órakor szentségkitétel, mise, közös áldozás. 9 órakor szent beszéd, nagy mise, este 5 órakor szent beszéd, litánia és szentségbetétel.

* Károly Ferenc József Nagy-Váradon.

A nyár folyamán nagy feltűnést keltett Nagy-Váradon egy előkelő katonatiszt, aki az aranygyapjasrend jelvényét is viselte. Hiába kutatták, mindenki csak annyit tudott, hogy az illető az uralkodóház egyik tagja, azonban az inkognitót se-hogy sem sikerült a legügyesebb riporteri fufanggal sem megvilágítani. Csak most hónapok multával sikerült megtudni, hogy az illető előkelő vendég nem volt más, mint *Károly Ferenc József*, a leendő trónörökös, aki a nagygyakorlatokra utazott és Nagy-Váradon megszállt. Károly Ferenc főherceg őrnagyi kinevezését különben a tegnapi hivatalos lap közli. A kinevezés szerint nem mint hirtelt a 37-ik, hanem a 39-ik gyalogezred őrnagygyává van a főherceg kinevezve.

* Kegyelet és Népszövetség.

Megható az a benső buzgóság, mellyel a Katholikus Népszövetség tagjai a szövetség érdekében dolgoznak. Tegnap egyik népszövetségi tag bekopogtatott az igazgatóhoz és 10 koronát adott át a Népszövetség céljaira. Előadta azt is, honnan hozta össze ezt az ő viszonyai közt igen jelentékeny összeget? Halottak napja előtt eszébe jutott, milyen nagy összeget fordít a keresztény közönség kegyeletes célokra halottak estéjén és ennek a nagy összegnek a hasznát legnagyobb részben a keresztény vallás ellenségei teszik zsebre. Ő a maga kis körében megkísérelte módját ejteni annak, hogy a kegyeletes cél mellett a keresztény mozgalom ügye is előbbre vitessék. Rendelt a maga felelősségére nagy mennyiségű gyertyát s azt forgalomba hozta, közhírré téve, hogy a tiszta jövedelmet a Népszövetség céljaira szánta. A gyertyát mind elkapták s a tiszta hasznat, 10 koronát hűségesen elhozta a Népszövetség céljaira. A mily megható a szövetséghez való ragaszkodásnak ez a példája, annyira érdekes és széles körben való terjesztésre érdemes maga a gondolat. Való igaz az, hogy a keresztény közönségnek halottai iránti kegyeletéből a nem keresztény üzleti élelmesség lát hasznot s ezzel is jövevények erősödnek. A jövőben a Népszövetség vezetősége igyekezni fog a fölvetett praktikus gondolatot minél szélesebb körben propagálni s a halottak iránti kegyelet megnyilatkozása alkalmával a közönség figyelmét az élő keresztény mozgalomra is föl hívni.

* **Küzdelem az árral.** Tegnapelőtt *Dutka György* Gyegyesenyből Rénybe akart átjutni köcsijával. Utközben alaposan bepálinkázott és a közbeeső Körösnek oly veszedelmes pontján akart átjutni, ahol az ár a legsebesebb volt. A sebes víz a lovakat szekerektől elsodorta. Borzalmas küzdelem fejlődött ki a sebes ár és az utasember között. Már-már a szekér alá jutott a szerencsétlen, mikor a víz sodrása a partra vetette. A ló és a szekér a vízbe vészett.

* A szociálisták tüntetése.

Ófelsége a delegációk megnyitására hétfőn délután Budapestre érkezik. A szociáldemokrata-párt ebből az alkalomból demonstrálni fog az általános, titkos választójog mellett. Hatalmas plakátok jelentek meg a főváros házainak falain, melyeken a szociálisták felhívják a munkásságot és a polgárokat, hogy a király fogadtatásánál jelenjenek meg és tüntessenek az általános titkos választójog mellett. Az az impozáns tömeg, amely hétfőn a nyugati pályaudvartól egészen a budai várig sűrű rajokban fog feketedni, tüntetni fog az általános titkos választójog mellett és a háboru ellen. Tehát hétfőn hatalmas tüntetésre lesz kilátásunk, melyre valószínűleg nagy számú katonaság és rendőrség is már erősen készülődik. Előreláthatólag azonban nem lesz szükség fegyveres beavatkozásra.

* Dr. Sarkadi Lajos itthon Amerikából.

Szeptember hónapban kamarai világkongresszus volt Bostonban, Észak-amerikában, amelyre a világ minden tájáról sokan sereglettek össze a kamarák kiküldöttei és közgazdasági vezéreiből. A nagyváradi kamara részéről dr. *Sarkadi Lajos* titkár, mint a kamara kiküldötte, szintén résztvett a világkongresszuson. A sok fáradtsággal járó utazásnak nagy jelentőségű haszna nemcsak a kongresszus magas szintjéből s az ottan elhangzott előadásokból ered, hanem különösen becössé teszi a kiküldetést az, hogy a kongresszus tagjai beutazták Észak-Amerikának nagyobb városait s megtekintették mindazokat a gyártelepeket, ipari és kereskedelmi intézményeket, amelyeknek nagyságáról, jelentőségéről nekünk legfeljebb csak a lapokból és könyvekből van némi fogalmunk. Az európai kiküldöttek két hónap után most érkeznek haza. Dr. *Sarkadi Lajos* kamarai titkár ma, vasárnap érkezik haza Nagyváradra.

* **Halálos fészek szedés.** *Krecsun* Vaszali 13 éves nagykaránci gyermek tegnap egy fészket akart leszedni. A rakoncátlan gyermek már majd elérte a fészket, mikor megcsuszott és lezuhant a fáról. A gyermek oly szerencsétlenül esett le, hogy nyomban meghalt.

* Katonai léghajó Nagy-Várad felett.

Tegnap reggel Nagy-Várad felett hatalmas katonai léghajó tünt fel. A léghajó megjelenése nagy feltűnést keltett. Az emberek a szabad területekre iparkodtak és távcsövekkel ott igyekeztek jobban kikémlelni a hatalmas szivaralaku gépet. A léghajó mintegy 400 méter magasságban lehegett, Biharpuspöki felől jött s Hegyközsáldobágy felé tünt el. Nagyváradon 6 óra 49 perckor tünt fel és 7 óra 40 perckor tünt le a láthatárról. A gépen felirat is volt, de a nagy távolság miatt nem lehetett kivenni. A léghajóban 5 tiszt volt. A pályaudvaron sokan integettek az utasoknak, de vagy nem vették, vagy nem is akarták észrevenni.

* **Vandalizmus.** Hallatlan vandalizmusról panaszkodik az itt időző *Margó Ede* szobrászművész. Tegnap délelőtt megvizsgálta a Szigligeti szobrot és még akkor semmi baja nem volt. Már délután arra a felfedezésre jutott, hogy a szobor testéből a középe

táján valaki *letört egy darabot*. Ez a vad vandalizmus felháborító! Hát ennyire éretlen még Nagyvárad publikuma!

* **Iparosok lapja.** A mai napon egy új lap jelenik meg, a *Nagyvárad* Iparosok Lapja. A lap hézagpótló dolog az iparososztályra, melynek eddig nem volt hivatalos szakorganuma. Az első szám igen gazdag tartalommal jelent meg s a szerkesztése arra vall, hogy az iparosoknak hozzáfűzött reményét minden tekintetben megfogja valósítani. A lap főszerkesztője *Tátray Sándor* s felelősszerkesztője *Vidosits Gyula* lapunk jeles munkatársa, aki hosszú éveken keresztül tanulmányozta az iparososztály minden dolgát s így méltán vár működésétől sokat az iparos osztály. Kettőjükön kívül az ipari szaktekintélyeknek egész gárdája dolgozik a lapban. Az első szám tartalma a következő: *Beköszöntő*. Iparos polgártársainkhoz. *Irta Czeglédy Jeremiás* az ipartestület elnöke. *Tárca*: Apróságok régmúlt időkől. *Furesa* iparfejlesztés. *Irta*: *Szabó Károly*. Az ipari árucarnok. *Irta*: Egy iparos. *Panaszok* a mértékhitelítésre. A mellőzött kisipar a bakkanás szállításoknál. Az új adótörvények. *Irta*: dr. *Oláh Béla*. Hivatalos közlemények. Az iparkamara köréből. Iparjogi kérdések. Szakoktatás. Vegyes hírek. Kiállítási ügyek. Elvi jelentőségű határozatok. Új iparosok. Vásárugyek. Végül a gazdag eleven szaklapot a versenytárgyalási határnapok zárják be. A lap havonként kétszer jelenik meg, de remélhetőleg nem sokára már kívánni fogja az iparosok érdeke, hogy legalább hetenként jelenjék meg. A lap előfizetési ára egy negyedévre 1 korona.

* **Kinevezések a katonaságnál.** A hivatalos lap legutóbbi száma közli a katonai kinevezéseket. E szerint *Czapp Károly* ezredest vezérőrnagygyá, *schwvrcenfeldi lovag Schreitter Lajos* számfelletti 37-ik gyalogezredest vezérőrnagygyá, *Nagy Iváni Fekete László* 39. gyalog ezredbeli őrnagyot alezredessé, gróf *Batthyány Gábor* számfelletti 7. huszárezredbeli őrnagyot alezredessé, ugyszintén *Csécsei Nagy Imre* debreceni 2. honvéd huszárezredbeli őrnagyot is, *várbogyai Bogyai Kornél* 2. honvéd huszárezredbeli századost őrnagygyá nevezte ki a király.

* **Leleplezett bankógyár.** Tegnap délután *Nógrádi-Niedermann Gyula* feljelentést tett a rendőrségen, hogy tudomása van arról, hogy a *Teleky-utcában* levő *Mosother János* és *Stuma Imre* chemigrafus műhelyében 50 koronás előállítására alkalmas clichet esináltak. A főkapitány *Bodó* rendőrfelügyelőt megbizta a nyomozással. Tényleg a jelzett műhelyben találtatott egy lemez, melyen kitünően sikerült és 50 koronát feltüntető magyar-német szöveg olvasható. A nyomozásban részt vett *Hiemesch Frigyes* az Osztrák-Magyar Bank nagyváradai főnöke is, aki a lemezből levonatokat készítettett és azokat az éj folyamán jelentésével együtt Bécsbe küldötte a Központi Osztrák Magyar Banknak. A nyomozás folyamata alatt házkutatás tartatott, minek folytán a cliché vörösréz lemez, valamint a fényképezés üvegtáblái lefoglaltattak. A helyszínen megállítatott, hogy *Bágye Sándor* volt esendőr a cég finanszirozója, ő szerezte, vagy rendelte a munkát, állítólag valami *Sterna* nevű szalárdi rőföskereskedő megbízásából. De ezideig Szalárdon ilyen nevű kereskedő nem volt feltalálható. *Bágye Sán-*

dor hazudozásáért, *Mosother János* és *Stuma Imre* pedig a cliché előállításáért, főképen pedig a nyomozás érdekében *előzetes letartóztatásban* vannak.

* **Halálozás.** Mint őszinte részvétellel értesülünk, *Csillag Ignác* szobafestő a katolikus Népszövetség tagja, tegnap elhunyt. Temetése ma délután 2 órakor lesz a *Körözs-utca* 65. számú házból. A népszövetségi tagok, valamint a *Legényegylet* dalárdájának a tagjai ezutok is felkértenek, hogy a temetésen minél nagyobb számban jelenjenek meg.

* **A nyilvános könyvtár múlt heti forgalma.** A városi nyilvános könyvtárban 803 látogató fordult meg az elmúlt héten; még pedig:

Vasárnap	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	Szombat	Összesen
103	110	105	82	182	51	135	803

Az olvasók között volt 595 diák, 78 kereskedő, 31 iparos, 48 hivatalnok, 4 joghallgató, 3 tanár, 3 tanító, 5 óvónő, 3 orvostanhallgató, 4 gazdász, 1 katonatiszt, 1 hitoktató, 1 elektrotechnikus, 2 vasuti kalauz, 3 ügynök, 10 masamódlány, 2 főzőnő, 1 bankigazgató, 3 drogista és 2 házilány.

Olvastak 856 könyvet. Ezek közül 61 százalék irodalmi mű; 18 százalék tudományos munka és 21 százalék folyóirat.

Könyveket ajándékoztak: dr. *Hoványi Géza* országgyűlési képviselő, dr. *Edelmann Menyhért* orvos, *Wohl Ilona* tanítónő és dr. *Adorján Ármin* ügyvéd.

* **A karácsonyi vásár elmarad.** Azon nagyfotosságu iparos ügy, melyet az ipartestület megvalósítani kívánt, a karácsonyi vásár, sajnos, az idén megtartható nem lesz. Ugyanis a mai nehéz gazdasági állapotok folytán igen kevés volt azon iparosok száma, kik oly tökélet tudnak nélkülözni, hogy a vásárra kellő mennyiségű s erre az alkalomra készült árukkal vehettek volna részt. Eppen ezen oknál fogva az Ipartestület elnöksége a következő hirdetményt teszi közzé: *Ertesíti az Ipartestület mindazon iparosokat és polgárokat, kik az iparos karácsonyi vásár iránt érdeklődtek, hogy az az idén karácsony alkalmából a jelentkezők kevés száma miatt nem lesz megtartva. Azonban ennek rendezését továbbra is felszínen fogjuk tartani, s hiszszük, hogy változott gazdasági viszonyok mellett a husvétii ünnepek alkalmával az megtartható lesz. Az Ipartestület elnöksége.*

* **Jóízlésű ember** kávét, teát, rumot, cukorkát és tea süteményt, csakis a **FIUMEI kávébehozatalnal** vásárol *Rákóczi-ut*, *Bazár-épület*. **Telefon az egész megyére 637.** sz.

* **Gyilkosság az éjszakában.** *Csatár* községben, a múlt hó 20-án rémes jalkiáltások verték fel a sötét éjszaka csöndjét. Mire azután az emberek előjöttek, elhallgatott a segélykiáltás és az utcában véres, kegyetlenül összevert, eszméletlenül heverő emberre bukkantak. *Nagy József* a szerencsétlenül járt embernek a neve, akit este, amikor a kocsimárból hazament, orvul megtámadtak és dorongokkal agyonverték. A esendőrök csakhamar kiderítették, hogy *Szél Lajos* és *Badács István* voltak a tettesek. *Szél Lajos* régóta haragudott *Nagy Józsefre*. A haragnak az volt az oka, hogy ez a *Szél Lajos Nagy József* leányát vette feleségül, de nem a legjobban bánt az asszonnyal,

amiért *Nagy József* szemrehányást tett neki. A kérdéses alkalommal a kocsimárból találkoztak össze és együtt indultak késő este hazafelé. *Szél* a szolgálójával *Badács István*nal már előre megbeszélhette a dolgot, mert *Nagy Józsefet*, akinek a fejébe szállt az ital, elesalták egy félreeső utcába, ott rátámadtak, hatalmas doronggal fejbevágták, úgy, hogy összeesett és a tehetetlen embert addig ütöttek, amíg elvesztette az eszméletét. Az elősiető emberek hazavitték, de nem lehetett rajta segíteni, reggelre belehalt irtózatossá seibe. A két gyilkost letartóztatták és beállították az ügyészség fogházába.

* **Vadász urak figyelmébe.** A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányu fegyverekből, a legjobb töltények egy külföldi mint belföldi löporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többé fog kerülni annak hejreállítására. *M. kir. löporáruda* *Telefon 269.* *Tanonok felvétetnek.* **Ladányi József** puska- és fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

* **A német, francia és angol nyelvekben** tökéletes kiképeztetést nyerhetnek legalább középszintű műveltséggel bíró egyének a *Rose-rendszerű nyelviskolában* (*Bómer tér 1. szám*). *Beiratkozás* mindenkor. *Tandij óráként* és *személyenként 1 korona 50 fillér.*

x **Ungváry Gergely** könyv- és papirkereskedése Nagyvárad, **Rákóczi-ut** (*Orsolya-zárda*). Ajánlja dúsan felszerelt raktárát, **szépirodalmi és ifjúsági** könyvekben, valamint **legújabb művészi lapokban.**

x **Karaguly E.** úri szabó-üzletét november hó 1-től *Rimanóczy-utca*, *Guttman-házba* helyezi át.

x **Aszódi olcsó karácsonyi vásárja** **Kosuth utca Sas-palota.** A helyi és vidéki mélyen tisztelt vevőközönség b. tudomására hozom, hogy friss déli áruim megérkeztek. **Vidékieknek** szállít postán Magyarország bármely állomására a közkedvelt **Aszódi-cég.** Elsőrendű datolya, malaga és füge, óriás tiri maroni, olasz mogyoró és cocudió, mézédés narancs és érett citrom, remek cukrozott déli gyümölcsök, bámulatos szép és kitünő ízű theasütemények, legnemesebb fajú kínai theák, valódi angol és francia rumok igazán meglepő olcsó árért. Dús választék **karácsonyi és újévi** cukorkákban, nagyban és kicsinyben. Állandóan friss pörkölt zamatos kávé 8-féle vegyületekből, melyből próbarendelést méltóztatassanak tenni. Kiváló tisztelettel: **Aszódi Mihály** triezti kávé és thea közvetlen behozatala, cukorka és déligyümölcs nagykereskedő. Telefonszám egész megyére 635. Fiók telefon 1016. **Fióküzlet Cukorka Király** Keri-utca. — **Csokoládé Király** Rákóczi ut. *Telefon 610.* — *Gerbeaud* cukorkák és sütemények friss minőségben.

x **TÜZIFA** hasábos és aprítva, ugyszintén elsőrendű porosz kőszentet házhoz szállit **Weiszberger és Társa.** *Telefon 638.* *Telep: Váradvelence, vasutnál.*

Valódi Amerikai és Chas-sala cipők, legjobb Bor-alino és Pichler kalapok

REICHARD áruháza

cégnél szerzethetők be.

VOSZKA

vczipői és cizmái
mérték szerint hirnevesek.

Cégt. Ifj. VOSZKA FERENCZ
Telefon 11—33.

Népszövetségi tagoknak 10 százalék kedvezmény.

x **Kosztolányi Ferenc és neje** okleveles masször és vizgyógykezelők, kiváló szak-képzettséggel ajánlkoznak. **Rákóczi-ut 28 sz.**

x **Házvezetőnőnek** ajánlkozik egy szolid megbízható urileány, jól főz és a háztartásba jártas, szerény igényekkel, inkább nyugalmas otthont óhaj. Csak plebániára. — Cim a kiadóba.

KOSSUTH-U. 2. sz. ház emeletén **két szoba s mellékhelyiségekből álló lakás nov. 1-re kiadó.** Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **Kossuth-utca 6.** számú ház Körös felőli oldalán 3 szoba, fürdő-szoba és mellékhelyiségekből álló modern emeleti lakás november 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál.

* **Raktárnak** való száraz aszfalozott szelíztethető, nagy pinczehelyiség **Teleky-u. 13.** alatt olcsó áron, bármely naptól kiadó.

BENKŐ ARTUR

könyv- és papirkereskedését
Rákóczi-ut 8. Györffy-féle házba
(LEMBERT fényképész mellett)
helyezte át. — **Telefon 870.**

Uri fehérenemű, „Fownes“
keztű, „Habig“ kalap, eredeti angol cipő, egyedüli raktár

Róth M. utódánál.

Joghallgatók! Ügyvédi vizsgára készülők! Ügyvédi vizsgára, alapvizsgára, szigorlatokra saját érdekükben **Dr Kállay jogi szemináriuma** után készülnek Budapest, IX. Lónyay-utca 18 b. (Calvin-tér mellett).
Telefon 125—38. Telefon 125—38.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Vasárnap délután: Asszonyfaló, este: Koldusdiák.

Hétfő: Erős láncok (új vigjáték.)

Kedd: Erős láncok.

Szerda: Erős láncok.

Csütörtök: Koldusdiák.

Péntek: Hoffmann meséi.

Szombat: Limonádé ezredes.

Vasárnap délután: Én vagyok a néni.

Este: A kis gróf.

Koldusdiák. Ma este egy már rég nem játszott, kedves és népszerű operettet elevenített fel a színház. A Koldusdiák rep-

rize egészen új szeréposztásban kerül színre. Az operettben játszanak Görög Olga, Horváth Mici, T. Pogány Janka, Kabos Gyula, Leövey Leó, Medgyasszay Jenő, Thongó László stb.

Ne hagyja magát félrevezetni! Csillárgyár

Nagyváradon csak egy van. Gyártelep: **Szent János u. 20.** Iroda s raktár: **Bémer tér 3.** A n. é. közönség szives tudomására adom, hogy villamos felszerelési vállalatomhoz a **gyártást** is felvettem. **10 éve fennálló** vállalatom a legnagyobb garancia, hogy a legolcsóbb beszerzési forrás cégem. Tömeges pártfogást kérve kiváló tisztelettel **STERN.**

SPORT

A mai football mérkőzések. Rendkívül élénk és változatos football program zajlik le a mai vasárnapon a Rhédey-kerti Sport-pályán. A football kedvelő közönség a dus program keretében ugyancsak kimerítheti sportszeretét. A program reggel 8 órakor veszi kezdetét. A délelőtti mérkőzések 50 és 20 filléres treningjegyekkel tekinthetők meg.

A NAC—DTE bajnoki mérkőzése. A bajnoksági kerület két egyenlőpontoszámú csapatának a NAC és DTE csapatának bajnoki mérkőzése izgatja legjobban a kerület sportközönségét. A mérkőzésnek ma Debrecenben kellett volna lefolynia, de mert a DTE szabálysértést követett el, a pályaválasztás a NAC-ra szállott át. Így a NAC ma délután a Rhédey-kerti pályáján rendezte meg a bajnoki mérkőzést.

IGAZSÁG- SZOLGÁLTATÁS

Kibic, mint hitelező.

A törvényszék felebbezési tanácsa Szőlősy Gyula elnökle alatt érdekes kérdésben hozott a napokban ítéletet. Az eset a következő: Kohn Mór korezmájában vígan folyt a makaó. A játzókat persze kibicék is vették körül és a kibicék közé odaült a korezmáros is. Nemesak ült, hanem erősen érdeklődött a játék iránt is, ami nem is csoda, mert hiszen minél érdekesebb a játék, annál tovább tart, minél tovább tart, annál több ital fogy el. Hogy fokozza a hangulat emelkedettségét, néha egyik-másik játékos lapjára ő is tett egy-egy koronát. A játék olyan fényesen sikerült, hogy az egyik játékosnak, Hervai Józsefnek minden pénze eluszott. A játékot azonban folytatni akarta s apránként 120 koronát kért kölcsön a kibicétől, a korezmárostól. Ez a kis pénz is eluszott s akkor a játékot befejezték, a kibicé ismét visszaalakult korezmárossá, a korezmáros pedig másnap mint hitelező lépett fel s kérte a 120 koronáját.

Hervai azonban már kialudta a játékbeli jókedvét, ellenben fájt a veszteség s kije-

lentette, hogy nem fizet. Pörre került a sor s a perben a törvényszék ítelt utolsó fokon. Megállapította a törvényszék, hogy ha a kibicé bárminő tekintetben, tehát akár egyes lapokra való téttekkel is részt vesz a játékban, játékosnak tekintendő s így az általa adott kölcsön birói uton vissza nem követelhető. Kohn ur most már följegyezheti a kibicék további tanulságául azt is, hogy valaki vagy korezmáros legyen, vagy kibicé, de ha bármelyik minőségben kölcsön ad a makaózóknak, valahogyan bele ne szóljon a játékba, mert drágán fizettetik meg vele.

Pénzhamisító banda a bíróság előtt. A királyi törvényszék büntető tanácsa *Petróczy* törvényszéki bíró elnökletével hatalmas pénzhamisítási ügyet tárgyal. Huszonketten ülnek a vádlottak padján, akik közül Prunó Demeter és Páskuj Elek az esküllői görög keleti templomból lopott el pénzt és kelyheket, azután ez a Prunó Demeter társaival Biharmegye igen sok községében 10—20 koronás arany és 5, 1, 2 koronás ezüstpénzeket hamisított úgy, hogy sok ezer koronára megy a hamisított és forgalomba hozott pénzek száma. Az érdekes bűnpörben dr *Szolnok* Jenő kir. ügyész képviseli a vádat, a védelmet dr *Krüger* Aladár, dr *Márta* Sebestyén, *Poynár* Szever dr, *Fényes* Ödön dr, *Sonnenwirth* Lajos dr, *Szokoló* Tamás, dr *Zigre* Miklós ügyvédek látják el. Ítélet ma lesz.

Fényképező gépek

mindenféle kellékekkel.

Lorgnettek, hő- és lázmérők
legnagyobb választékban. **Javítások elvállaltatnak**

PETRY ÁRPÁD

órász- és látsszerész

Nagyvárad, Rákóczi-ut 9.

Tarsoly és Risztó mellett a
Rimanóczy palotával szemben

Telephon (vidékre is) 181 sz.

TÁVIRÁTOROK

Lánczy Leó kitüntetése.

Budapest, nov. 2.

(Saját tudósítónktól.) A király Lánczy Leó kiváló pénzkapacitást valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki.

A görög flotta akciója.

Pétervár, nov. 2.

Odesszai tengerészeti körökből jelentik, hogy a görög flotta akcióba lépett s már blokkírozta Táros, Imbros és Számotrake szigeteket.

Visszaüzött törökök.

Szófia, nov. 2.

Mediában Sefked Torghut pasa 20.000 emberrel partra szállott, de a bolgár sereg visszaverte. A törökök vissza menekültek a hajókra.

Angol hadihajókat várnak.

Bukarest, nov. 2.

(Saját tud.) Innen jelentik, hogy 6 hatalmas angol hadihajó elindult a Boszporusz felé.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.**NYILTÉR****FOGAK.**

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szápadlás nélkül is készít **kitünő hirtű**

FogtechnicaÖz. **Dr. Deákné****Nagyvárad, Kossuth-u. 2.****Fogate Sással szemben****Még ez nem létezett soha!**

Ami — K 150-be került szabóüzletekben
Az ma — K 68-ért kapható legyen.
Ami — K 160 került
Az ma — K 80-ért kapható legyen.
Ami — K 190-be került
Az ma — K 94-ért kapható legyen a

TESZLER-féle üzletben.

Az alábbi részletezések szerint: Egy finom télikabát-
nak való kelme és összes hozzávaló került:

K 38—
munkadíj K 30—
összesen K 68—

Egy finomabb télikabát kelme és összes hozzávaló-
val került:

K 46—
munkadíj K 34—
összesen K 80—

Egy egész finom valódi télikabát kelme és az összes
hozzávaló került:

K 58—
munkadíj K 36—
összesen K 94—

Egyben ajánlom a m. t. vevőim figyelmébe a dusan
felszerelt raktáramat. Női kosztüm kelmek minden
lehető színben u. m. kék, fekete, szürke és drapp
divatos színekben, amelyek mélyen leszállított árak-
ban kaphatók, ugyancsak az öltönytöveket rend-
kívül olcsón bocsájom rendelkezésére nagybecsült
vevőimnek. Kérem ezen alkalmat kihasználni és egy
próbabevásárlást eszközölni, míg a készlet tart.
Tisztelettel

Schwartz Kálmán.

Zöldfa-utca 21. sz.

**SZERKESZTŐI
PÓSTÁJA**

N. M. Már szinte unalmas ennek a témának a feszegetése. Sas Ede ur igenis *megígérte*, hogy nov. 1. előtt nem ír a dolgról semmit. Hogy most azt feszegeti, hogy kinek ígérte, kinek nem ígérte, az mellékes. Akinek *megígérte*, arról tudhatta, miért köti ki, hogy a Nagyváradban se legyen az úgyról szó idő előtt. Egyébként, hogy hogyan kell egy ilyen fontos eseményt jó újságnak feldolgozni, azt a Nagyvárad megtanulhatta legutóbbi számunkból. Bát-

rak leszünk ilyen leckével is szolgálni: mi megtanultuk hogyan kell némely ígéretekben bizni, viszonzásul igen szívesen szolgálunk offéle újságrási kioktatással.

98001. II. 1912. sz.

Hirdetmény**a házbérvédelem bevallása tárgyában.**

A házbéradó az 1912. évre való érvényesüléssel kivetendő lévén, az ezen kivetés alapjául szolgáló házbérvallomási ívek benyújtására a m. kir. pénzügyminiszterium 1912. évi 111507. szám alatt kiadott rendeletével az 1912. évi november hónap 2-től 30-ig terjedő időt tűzte ki.

A házbéradóról szóló 1909. évi VI. t. c. 46. §-a értelmében a bevallás annak a községnek előjáróságánál történik, amelynek területén a ház fekszik.

A házbérvédelem bevallására kötelezve van:

- a) a tényleges birtokos, illetőleg vagyonszükség esetén az összes tényleges birtokosok;
- b) a házközösségnél annak feje;
- c) nem önjogi, valamint jogi személyeknél a törvényes képviselő.

Ha a közös tényleges birtokosok közül csak egy ad vallomást, utóbbi az összes tényleges birtokosok meghatalmazottjának tekintendő.

A ház tényleges birtokosa (tulajdonos vagy hasznélvező) illetve a törvényes képviselő, a házbérvallomási ívet meghatalmazott által is kiállíthatja, ennek eljárásáért azonban a meghatalmazó anyagilag felelős. A bélyeg mentes meghatalmazás kívánatra felmutatandó.

Felhivatnak tehát a vallomáadásra kötelezettek, hogy a házbérvallomási ívet pontosan és a valóságnak megfelelő hűséggel töltsék ki, s a t. c. községi előjáróságnál (városi adóhivatalnál) november hó 2. ikától kezdve legkésőbb november hó 30-ig nyújtsák be.

A bevallás tárgya: a házak évi nyers bérvédelemre. Nyers bérvédelemnek tekintendő együtt véve mindaz, amit a bérlő a bérlettárgy használatában a bevallás időpontjában ellenértékül fizet, illetőleg teljesíteni tartozik.

Íde számítottak különösen:

1. a szoros értelemben vett lakbér;
2. a természetbeni szolgáltatások, a tulajdonos helyett fizetett kárbiztosítási díjak, állami, helyhatósági s egyéb adók, azoknak az összegeknek kivételével, melyeket a bérlő községi adó fejében házbérvallomási elnevezése alatt, vagy más községi lakásadó címén fizet, ha a bérbeadó ezeket az összegeket elkülönítve mutatja ki, vagy bérvallomásában oda nyilatkozik, hogy a mellékjárulékaival együtt bevallott nyers bérvédelemben a házbérvallomási díjakat;

3. azok az összegek, melyeket bérbeadónak a bérlő háztartása keretében vízvezeték, éjjeli világítás, szemétkihordás és más ilyenmű mellékköltségek címén fizet, ide nem értve a ház gondozásával megbízott egyéneknek a bérlők részéről külön fizetett, akár előre meghatározott járandóságokat, továbbá a lakás világításáért és fűtéséért külön megállapított összegeket, végül a bérlő, mint üzlettulajdonos által üzlete céljaira felhasznált víz után fizetett vízvezetési díjakat;

4. azok az összegek, melyeket a bérlő a bérbevett ház vagy lakrészek állandó átalakításának vagy karbafelállításának költsége fejében a bérbeadó beleegyezésével sajátjából oly feltétel alatt előlegezett, hogy a költség visszatérülési kézpénzben aránylag csekélyebb összegű lakbért tartozzék fi etni. Ha a költség visszatérítése a szerződő felek által több évre osztatott fel, a költségnek csak ama része számított a nyers bérvédelemhez, mely a megállapított felosztás szerint az illető évre esik.

Általános házbéradó alá eső helyeken a házbirtokos által használt vagy másnak ingyen átengedett épületeknek, illetve épületrészeknek nyers bérvédelemre gyanánt a bérbeadás esetén elérhető hasznélvétel (bérérték), az üresen álló lakásoknál pedig az előző évi adóaport kell bevallani.

Üzletfelszerelés-el, földbirtokkal, házi kerttel vagy egyéb dolgokkal és jogokkal együtt bérbeadott házaknál vagy lakrészeknél nyers bérvédelemnek az az összeg vallandó, mely házbér címén a bérszerződésben külön kitüntetve van.

Butorzzattal együtt bérbeadott lakrészek bérvédelemét minden levonás nélkül kell bevallani, amelyből azonban a butorzzat elhasználása fejében 30%-ot a kitevő közegek fognak leszámitani.

A bérlők a vallomási íven bizonyítják a vallomási helyességét, nevének a vallomáadásra kötelezett felhívása folytán a megfelelő rovatba történt bejegyzése által. Ez a bejegyzés a bérvédelem beírása előtt tilos.

A felek a házbérvallomások beadásáról elismervényt kérhetnek.

Aki vallomását a kitűzött határidőben be nem adja, abban az esetben:

a) ha a megállapított adóalap 1000 Kt nem halad meg, a kivetés során megállapított házbéradónak 1%-át, illetőleg ha a részére szabályszerűen kézbesített és a vallomás benyújtására szóló felhívás vételétől számított 8 nap alatt sem adja be vallomását, további 4%-ot fizeti pótlék fejében;

b) ha pedig a megállapított adóalap 1000 Kt meghalad, a kivetés során megállapított házbéradónak 5%-át, illetőleg ha a részére szabályszerűen kézbesített és a vallomás benyújtására szóló felhívás vételétől számított 8 nap alatt sem adja be vallomását, az adónak további 25%-ot fizeti pótlék fejében. (Az 1909. évi VI. t. c. 48. §-a, illetőleg az 1912. évi LIII. t. c. 39. §-a.)

Ha a vallomáadásra kötelezett vallomási ívet a bérvédelem beírása előtt iratja alá bérlőjével, annyiszor büntetendő 5—200 Kig terjedő rendbírsággal, ahány bérlőjénél ezt elkövette. Hasonló rendbírság alá esik a bérlő is, ha a vallomási ív aláírását elfogadható ok nélkül megtagadja. (1909. évi VI. t. c. 59. §-a.)

Bíróilag büntetendő, vagyis jövedéki büntető eljárás alá eső kihágást követ el a tényleges birtokos vagy annak törvényes képviselője, ha a házbérvédelemre vonatkozó vallomási ívben adóköteles jövedelmet szándékosan elhallgat, vagy abban tudva, valótlan vagy szándékos félrevezetésre irányuló nyilatkozatot tesz, mely az adó megrövidítésére alkalmas. Ha ennek a kihágásnak elkövetésében a bérlő is szándékosan résztvesz, ez a tettessel egyenlően büntetendő.

Tájékoztatásul szolgáljon végül, hogy a vallomáadásra kötelezettet a bevallás kötelezettsége alól nem menti fel az a körülmény, hogy a vallomási ív részére hivatalból kézbesítve nem lett.

Kelt Nagyváradon. 1912. október havában.

**A m. kir.
pénzügyigazgatóság.**

HELYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
**vegyileg női, férfi és
gyermek ruhákat.**

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztítatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet
Zöldfa Passage 93.

Mokos Sándor.

Styria-Universai
Képviselek kerestetnek! **Kötőgépek**
megmunkálnak **finom és vastagszálu pamutot ugyanazon gépen.**
Árjegyzék ingyen. Részletfizetésre is
Styria-Kötőgépgyár, Graz, III.

Ujdonság! Ujdonság!

Tündér harangok.

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. Kovácsolt vas állványon, 15 összehangolt ezüstfémcselegével van ellátva. Erős szép kivitelben, verőkkel, tokkal, mesés ajándékkal együtt csak 10 korona. Wágner a „Hangszer Király”

országzserte elismert elsőrendű hangszerárúházában,
BUDAPEST, JÓZSEF-KÖRUT, 15. SZÁM.

Ovás: Figyeljünk jól a pontos címre és házszámra.

Nagyvárad város katonaugosztálya.

24952—1912. sz.

Felhívás.

A véderőről szóló 1912 évi XXX. t.-cz. 16 §-a értelmében felhívom mindazon hadköteleseket, kik az 1892., 1891. és 1890. évben Nagyváradon születtek, avagy itt illetőséggel bírnak és Nagyváradon, avagy idegen helyen tartózkodnak, ugyszintén a Nagyváradon tartózkodó idegen illetőségű állításkötelesek is, hogy a jövő 1913-ik évben tartandó sorozásokhoz való összejáratás céljából, a folyó év november havában, személyesen vagy hozzátartozóik által Nagyvárad város katonai ügyosztálya előtt hivatkozott törvény idézett §-ában foglalt szigorú büntetés terhe alatt, multhatatlanul jelentkezzenek:

Egyszersmind figyelmeztetem az állításköteleseket:

1. Hogy a védtörvény 21., 28., 29., 30., 31., 32. és 33. §§-ában a papok, papjelöltek, öröklött mezeli gazdaságok birtokosai, a családfentartókra és az egy és két évi önkéntességre vonatkozó kedvezmények valamelyike iránt netaláni igények érvényesítésére vonatkozó felszerelt kérvényeiket 1913. év február végéig, legkésőbb azonban a fősorozás napjáig Nagyvárad város katonai ügyosztályához, illetőleg idegenek az illetékes járási tisztviselőhöz nyujtsák be.

2. Hogy az illetőségi sorozójáráson kívül leendő állítatás megengedése iránt a védt. ut. 31. §-a értelmében felszerelendő kérvényeik november havában a jelentkezés alkalmával nyujtandók be, a mikor is az 1. pontban jelzett kedvezmények valamelyike iránti esetleges igények is érvényesíthetők és igazolhatók. igazolatlanu. később benyujtott kérvények elutasítatnak.

Végül megjegyzem, hogy a jelentkezési kötelezettségnek, valamint általában a védtörvényből eredő kötelezettségeknek elmulasztása jelen felhívásnak vagy a véderőtörvényben foglalt kötelezettségeknek nem tudása által ki nem menthető és az ilyen kifogások a büntetés kiszabásánál figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad, 1912. október hó 20-ik napján.

Eleméry Ferenc,
katonaugyi tanácsnok.

DEUTSCH SIMON

MŰBÚTOR-ASZTALOS
NAGYVÁRAD, ŐR-UTCA 6.

Ajánlja saját készítményű hálószoba-, ebédlő-, előszoba- és konyha modern kivitelű berendezéseit, melyekből háló- és ebédlő-szoba állandóan nagy raktár. Javítások jutányos árban. Költségvetés díjtalan. Levelekre válasz. Meghívásra azonnal jövök.

Központi fűtés

alacsony nyomású gőz- és melegvizű fűtések. Szellőző berendezések. Központi melegvizű készítő telepek. Szárító telepek mindenféle célokra. Eredeti

Meidinger-kályhák.

Meidinger töltő-, szellőző- és szabályozó kályhák és kaloriferek. Folytonzó (Dauerbrand) kályhák. Legolcsóbb fűtés. A hideg beálltával egyszer kell befűteni és egész télen át ég. — A szobákban kellemes meleg.

EISLER és VÉRTES

Meidinger-kályhák gyára

Budapest, VI, Andrásy-ut 41

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat

készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s

Szacsavay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap nivasra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Autó (automobil) tulajdonosok szíves figyelmébe

PNEUMATIK, köpeny és tömlő, vulkanizáló műhely!
TRAPP ISTVAN Budapest, VIII. ker. Tisza Kálmán-tér 26.

Postai megbízás naponként azonnal el lesz intézve. Javítások jutányos árban. Használt gumik a legmagasabb árban megvételnek.

Özv. Schmidt Gyuláné

könyvkötészetét a régi Apolló épületből

Rákóci-ut 16. sz.

alá helyezte át, amire felhívjuk a n. é. közönség becses figyelmét. Tan-könyvek bekötése, olcsón s gyorsan készíttetnek el. Becses pártfogást kér

özv. Schmidt Gyuláné

Árverés gyümölcsfákra.

Az ujjalotai egyház tulajdonát

képező gugyori gyümölcsösben

5 cseresznye, 3 meggy,

2 eper és 60 alma fa meg

körte fa fog november 6-án

délután 3 órakor elárvereztetni.

A fák 18 évesek.

VAJNOVSZKI FERENC

uri- és női cipész, Szaniszló-u. 55.

Készít uri- és női cipőket mérték szerint. Javítások jutányos árban. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy

Csengeri-utca 21-ik szám alatt

saját házamban, egy a mai korak mindenképen megfelelő

= épület és =

műbutor asztalos

műhelyt létesítettem.

Elfogadok: előszoba és konyha

felszereléseket minden ki-

vitelben, továbbá templom,

iskola, gyógyszerár és ká-

véház berendezéseket kellő jár-

tassággal. Rajzzal és költség-

vetésekkel úgy helyben,

mint vidékre készséggel

szolgállok. — Tömeges ren-

déseket kérve vagyok kiváló

tisztelettel

Gaál József

mű-asztalos, Nagyvárad.

TELEFON 11-52.

TELEFON 11-52.

LENGYEL JÓZSEF

épület- és díszmű-bádogos, vízvezeték-, fürdőszoba- és szagtalan angol klozet berendező

elfogad

házak, tornyok, kastélyok

állandó jókarban tartását

Költségvetéssel ugy helyben, mint vidékre díjtalanul szolgál.

Bádogos és szerelő-telep:

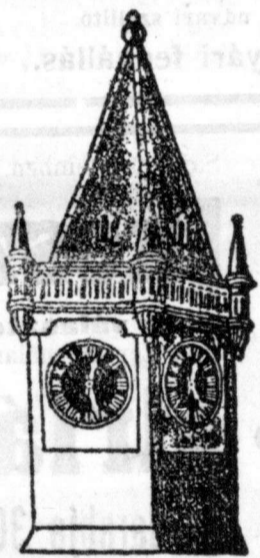
Beöthy Ödön-utca 78. sz.

Helyi és vidéki telefon 338. szám.

Mezey Dezső

toronyóra készítő
Nagyvárad, Szt. János-u. 64.

Az ország egyik
legrégibb és leg-
megbízhatóbb
toronyóra
készítő telepe.
Olcsó árak, több
évi jótállás.
Villanyerő
berendezés.

Kivánatra árjegyzéke t
bérmentve küld

Igen jó keresetre

tehetnek szert nők csipke-
horgolással. Forduljanak válaszbélyeggel ellátott levélben a

Magyar Háziiparfejlesztő vállalatához Déván.

„Varázsfuvola.”
Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A „Varázsfuvola” rendkívül kellemes, 20 acél trombitahanggal és 4 erős bőgővel van ellátva. Diszes kivitelben, kottafuzettel, dalokkal, tokkal, ajándékkal együtt csak 4 korona.

Csakis Vágnér „Hangszer-Király” ország-szerte elismert legelső hangszeráruházában kapható. Budapest. József-körút 15. — Gyorsjavító műhely. — Kérjen fényképes hangszárjegyzéket.

Értesítés.

Megnyílt a

„Béka” bolt

Uj rőfös, rövid és női divatáru-
ház Nagyváradon Zöldfa-utca

Tessék ügyelni a kirakat-üvegeinkre festett

„BÉKÁRA”

Árjegyzéki kivonat:

1 vég Rumburger vászon mindenre alkalmas	4 50
1 méter gyapjuszövet bármilyen színben, 120 széles	—89
1 Himzett elejű nőiing szepességi vászonból	1.65
1 nőiing finom siffonból	—95
1 női hálókabát (korzetta) finom siffonból	—98
1 Nőiing himzéssel és szalaggal dusan díszítve	—98
1 Izléses diszkötény	—55
1 Női reformkötény finom klottból vagy lüszterből	1.65
1 fekete klott alsószoknya	—98
Egy 6 személyes damaszt garnitúra	2.75
1 Fekete nap és esőernyő	—98
1 Elegáns f-hér puhaelejű férfiing	1.25
1 finom 5 soros gallér minden fazon és szám	—13
1 pár kezelő fehér vagy színes	—21
12 darab valódi rumburgi vászon zseb-kendő	1.50
1 méter kozmanózi karton bármilyen színben, jó mosó	—22
1 méter legfinomabb gyapjudelin legújabb divatúak	—59
1 kétszemélyes klott paplan jó vattával töltve, bármilyen szín	3.25
1 Ablakra való szövetfüggöny	1.39
1 Magános ágyterítő	—89
1 garnitúra 2 ágy és egy asztalterítő	4 50
1 Vég valódi rumburgi kanavász, bármilyen színben	4.75
1 fehér siffon alsószoknya	—98
1 méter ruhavászon minden színben	—29
1 méter csipkefüggöny	—26
1 fejre való selyemsál	1.25
1 m. 120 széles gyapju pepita szövet	—45
1 méter mosó delin legújabb minták	—24
1 himzett elejű bluz	—98
1 színes napernyő gyönyörű szép	1 52
1 Reformkötő, jó mosókarton	—69
1 nyári flanel takaró	—95
1 fejre való pepita selyem kendő	—98
1 finom damaszt abrosz	—98
1 kávé abrosz	—79
1 kávé szalvéta	—06
1 fekete klott alsószoknya	—98
1 Szmirna ágyháthoz való szőnyeg	1.65
1 méter bőreros spárta szőnyeg	—39
1 nagy szoba szőnyeg	—1.69
1 méter dupla széles cérna csipkefüggöny aplikált mintákkal	—58

Vidéki megrendelések utánvétel mellett a legpontosabban lesznek elintéztve.

Postai szétköldések minden nap. Tessék a kirakat üvegeinkre festett „BÉKÁT” keresni

Aszódinál Kugler Gerbeaud

összes gyártmányainak lerakata.

Mai naptól forgalomba hoztam. Kiemelni óhajtom, hogy a közönségnek ezek után fölöslegessé fog válni Budapestről hozatni GERBEAUD

cukorkát, mert kizárólag a legfrissebb minőségben fogom szolgálhatni. Egyidejűleg tudatom a cukorka és csokoládé szakértő közönséget, hogy a következő világ cégekkel állok összeköttetésbe, ugy nagyban mint kicsinyben raktáron tartok az összes gyártmányokból — ugy mint:

Gerbeaud összes gyártmányai.

Guszt Vilhellen Heller Bécs.

Weit furt & Sohn Budveisz.

Wiese világ cég Köln.

Sarotti Berlin.

Murray & Comp London.

L. Idequin & Cie Páris.

Lint Zürich.

G. J. Rademark & Comp Hopjesz Holland.

Caillers csokoládé.

Suchard csokoládé.

Galla Péter csokoládé.

Schmidt Viktor és Fiai Bpest, Bécs.

Stolverk Testvérek Pozsony.

Maux összes gyártmányai.

Kabos tea kenyerek.

Megay híres cukrász sütemények minden előkelő kávéházba kapható.

Dechus Degallör francia bonbonok,

valamint az összes itt föl nem sorolt cukorka gyárosokkal állok összeköttetésbe, ugy szintén magyarországi mint külföldi gyárakkal. Tisztelettel

Aszódi Mihály

cukorka és csokoládé nagykereskedő, és

vezérképviselő.

Fő-üzlet Kossuth-utca.

TELEFON 635.

I. fiók „Cukorka Király” Kert-u.
TELEFON 10-16.

II. fiók Csokoládé Király Rákóczi-u.
TELEFON 610. előkészülőben.

Telefon 8 sz.l

Telefon 8 sz.

Tiszta, kitűnő borból párolt valódi
dr. Szij József-féle 1890-ből származó, tehát 22 éves **cognac**
 amíg a készlet tart, **kizárólagosan**

Janky Antal utódánál

szerezhető be. Fűszerüzlet és csemege a Szent László-téren.

Kosár- és petroleumüzlet ugyanott az udvarban.

Olcsóbb lett a kenyér

4 fillérrel.

Van szerencsénk a t. c. közönség szives tudomására adni, hogy városszerte közkedveltségnek örvendő kenyér gyártmányunkat a fogyasztó közönség előnyére és kényelmére a mai naptól fogva eredeti gyári árakban fogjuk az alantabb felsorolt raktárakban kilogrammonként is árusítani.

KENYÉR ÁRAINK:

0-ás	30 fillér
fehér	28 "
félbarna	26 "
barna	24 "

Gyári raktár Szacsvey-utca.
Telephon 551.

ELÁRUSÍTÓ HELYEK:

1. Főraktár: Szent László-tér (Kovács ház) telephon 936.
2. Adria liszt raktár Rákóczi ut telephon 5.
3. " " " Nagypiacz telephon 337.
4. " " " Csillagváros (Bányasor) telephon 1242
5. Adria lisztraktár Kolozsvári-utca (volt Feldheim-ház.) telephon 188.
6. Reich Antal Szaniszló u. telephon 436.
7. Wasvári Zsigmond Kórház-u. telef. 1305.
8. Markovits Ignácz Pereces-u. telephon 1286.
9. Fülöp Lipót Kaszárnya u.
10. Király Jenő Rákóczi-ut (Stern palota).
11. Ungár Jenő Teleki-u.
12. Wieder Lajos Malom u. telephon 894.
13. Deutsch Dávid Teleky-u.

ADRIA kenyérgyár r.t.

"NIGRIN"

a legjobb cipőkrém az egész világon
 Az eddigi világhírű wiksnek vitriol nélküli gyártása is.

ST. FERNOLENDT, WIEN III.

es. és kir. udvari szállító.

80 éves gyári fennállás.

Saját tüzletemben készült **mindszenti**

koszorúk

nagy választékban, olcsó árak mellett. Egyedül nálam kapható összerakható

sirlámpák

darabja 30 és 50 fillér.

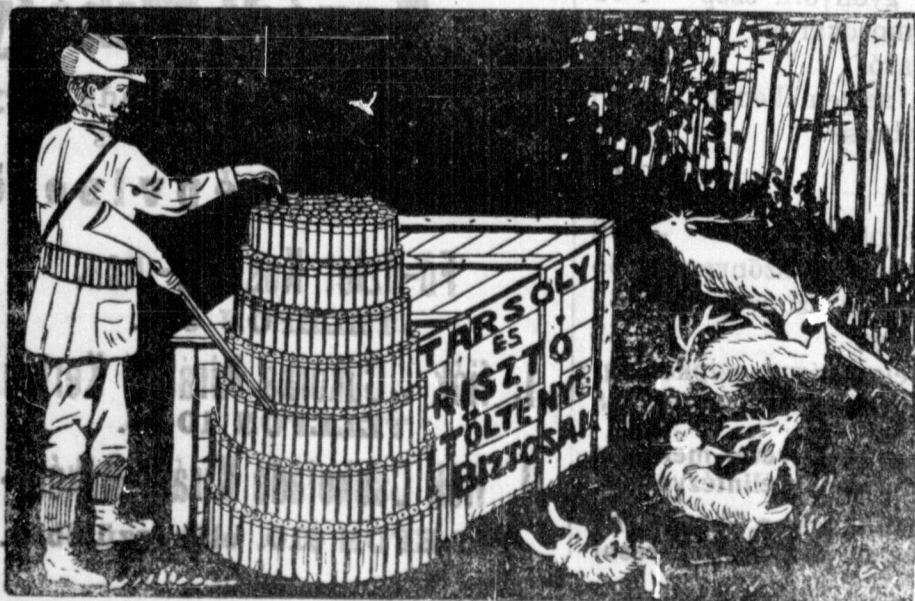
Szives pártfogást kér teljes tisztelettel

Palásthy Gyula

Szent János-utca 4. sz.

[(Kispipával szemben)]

Helyi és vidéki telefon 995. sz.

M. kir. lőpor-áruda

Vadászfegyverek

Revolverek

Vadászati felszerelések

Eredeti Valtersdorfi töltények

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

Telefon 390.

Fey Rezső

mű-bádogos, vízvezeték- és csatornázási vállalat
 Szent János-utca 22. szám.
 TELEFON 532. TELEFON 532.

Készít udvari tagymentes
 closetteket vízöblítéssel.
 Angol-closett berendezést,
 víztartány vagy önzáró clo-
 sett csapokkal való öblítéssel.
 Mindennemű épület- és disz-
 bádogos munkát. Villany-
 erő gépekkel berendezve.

Kajári Dezső

villamosvilágítási vállalat
 Nagyvárad, Beöthy Ödön-u. 46. sz.

Készíti a legmodernebb villamo- vilá-
 gitási és erőátviteli házteléfono **csengő**
 berendezéseket. Motor és dinamo
 tekercselések és szakszerű javítások.
 Izléses kivitelű csillárokat rajz-
 szerint készít és átalakít. Éjjeli
 ügyeletos szolgálat.

Telefonszám 1192

Francia tűzhelyek!

egyedüli gyártója:

Vajnovszky József

épület- és műlakatos mester
 Nagyvárad, Sztaroveszky-u. 27. sz. alatt
 Telefon 11-37. Telefon 11-37.

**Meg van!!
 az asszonyok öröme!**

Nem kell többé mérgeledni,
 csekély tüzelővel gyorsan le-
 het sütni és főzni, **régi tűz-
 helyeket (sparhelt) át le-
 het olcsó pénzért aiaki-
 tani.** Háztulajdonosok, mér-
 nök és építész uraknak **ár-
 engedmény.**

Továbbá minden néven nevezendő
 lakatos munkák jutányos árban.
 Meghívás esetén házhoz jövök.
 Vidéki levelekre válaszolok.

Savoy-szálloda

Budapest, VIII., József-körút 16.
 Elsőrangú kényelemmel berendezett utcai
 szobák. Kitűnő étterem. Mérsékelt polgári
 árak. Külön termek. Bankettek, esküvők ren-
 dezése elfogadjatik.

Estén- KURINA SIMI hirneves cigányprimás
 kint teljes zenekarával HANGVERSENYEZ

Szives pártfogást kér
SZABÓ TIVADAR,
 tulajdonos, a «Nemzeti Kaszinó» v. üzletvezetője és a
 «Deli» v. főpincére.

VÁLLALATI HIRDETÉS.

Van szerencsénk a n. é. közönség be-
 cses tudomására hozni, hogy 32 évi
 tapasztalataim és tanulmányaim után a
 mai kor igényeinek megfelelően

építkezési irodát nyitottunk.

Elvállaljuk épület építését, átalakításo
 kat, csatornázásokat szakszerű kivitelben,
 szolid árak mellett. Nedves falak a leg-
 újabb találmány szerint teljesen szá-
 razzá alakítjuk át felelősség mellett.

Szives megbízásokat kérnek tisztelettel

Kiss István és Fia

képesített kőművesmester
 Nagyvárad, Keskeny-utca 9. sz.
 Saját ház. Telefon 1118.

Telefon 245. sz.

Telefon 245. sz.

Kalenda János

cégnél Nagyváradon
 a Szent László-téren
 legjutányosabban beszerezhetők mindennemű

Varrógépek

Gramofonok
Kerékpárok

Vadászfegyverek

és vadászati kellékek óriási választékban; ugyszintén **uta-
 zási cikkek**ből is nagy választék található.

Fenti árucikkek előnyös részletfizetésre is kaphatók.

Carbid olcsó napi árban.

Varrógépek, gramofonok olcsón javittatnak.

Legolcsóbb bevásárlási források:

<p>Ha Ön óráját jól és jutányos árban akarja megcsináltatni, hozza el FEIN KÁLMÁN óráshoz, Teletki-u. 9. Dr Nemes ház. Villanyos megállóhely. — Órákban állandó nagy raktár.</p>	<p>Alapított 1895-ben. Deo Adiuvante! Imrek Károly épület és műbutorasztalos N.-Várad, Alapi-utca 10. szám. Alapított 1895-ben.</p>	<p>HA A KOSSUTH- utczába vezeti utja, keresse fel a legjobb hírnévként örvendő KEPES ETEL varró- és himző előnyomdáját, ahol bevásárlásait a legolcsóbban eszközölheti kézi munka anyagokban.</p>	<p>Izsák Lidia mellfűzői, amelyek bécsi modellek szerint készülnek, országos nagy népszerűségnek örvendenek a hölgy közönség körében. Megrendelhető mérték szerint, Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 1. Füz. üzlet: TELEFON 1-53. szám.</p>	<p>Mezey János és Társa fűszer, csemege kereskedése Nagyváradon, szt. László-tér és Teletki-utca sarok. Szolid üzlet többet nem ad, de kevesebbet sem.</p>
<p>Hallatlan olcsó árban készít Piski Ferenc cipész úri és női cipőket csak egy próba és ön meg fog győződni Szent János-utca sarok, Schvare Farkas-féle házban.</p>	<p>Fő a kézi mosás! A ki erre reflektál, hívja meg MESZÁROS MÁRIA gőzmosó és vegytisztító intézetét, házhoz elküld és haza is szállít. Szarvas-tér és Liget-utca sarkán. Levelekre azonnal válasz. Telefon 67.</p>	<p>Izléses arany- ezüst ékszerek, finom, órák legolcsóbban kaphatók Szilágyi Géza és Ts-nál Rákóci-ut Telefon. 630.</p>	<p>Tátray Sándor telefon 558. telefon 558. NAGYVÁRAD Körözs-utca 11. sz. Épület és mulakatos vízvezeték és vasszerkezeti munkák.</p>	<p>NE ADJUK pénzünket idegen cégnek, vegyünk lánckútat MÁRKUIZ JÓZSEFNÉL Akadémia-u. 1. sz.</p>
<p>Czukrász sütemények minden alkalomra házhoz szállítással jutányos árban eszközöltenek. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok. Vidékre napi expedíálás. Molnár János cukrász Kolozsvári-u. 50.</p>	<p>Keresse föl Haás Simon rövidáru férfi- és női divat-üzletét Szent János-utca 46. gyógyszertár mellett, hol hallatlan olcsó árban lehet vásárolni.</p>	<p>A „Nagyvárad Torna Club“ Clubhelyisége Kolozsvári-utca 50. szám alatt a „Varga féle“ Magyar Király kávéházban.</p>	<p>Udvari kávéház családok kellemes szórakozó helye. Esténként Bebe Kálmán teljes zenekarával hangversenyez. — Bejárt Szt. László-tér és Zöldfa-utca.</p>	<p>FELDSTRICK KÁLMÁN könyvkötészete és dobozgyártása NAGYVÁRAD, Rákóci-ut, Moskovits palota Biharmegye és N.-Várad város kir. ítélőtábla és a megyei főszolgabíróságok és körjegyzőségek szerződéses szállítója.</p>
<p>ROZSNYAY JÓZSEF műasztalos, Nagyvárad Kolozsvári-u. 77. Európa nagyobb városaiban évek során át szerzett gyakorlati ismeretem lehetővé teszi, hogy a mai közönség részére a művészi kivitelű különlegességi munkákat is kellő szak-tudással a legpontosabban elvégezzem. Készítek továbbá: modern háló, szalon, bútor és üzleti-berendezéseket, portálokat, lakás- és kastély-berendezéseket minden still és kivitelben a legbiztosabb árak mellett. Egy kísérlet elengedő, hogy a t. uri közönség bizalmát továbbra is kiérdemeljem. Tisztelettel ROZSNYAY JÓZSEF, műasztalos.</p>	<p>Szántó Dezső első nagyvárad REDÖNY- GYÁRA Rulikovszky-ut TELEFON 491.</p>	<p>Csoda elárusítás!!!! Partiba vettem, szőnyeg, ágy és asztal garnitúr, rumberger vászon, selyem és csipke dolgokat. Felárba árusítom. Löwinger Márton versenyáruháza Kert-u. 1. sz.</p>	<p>Kerékpár varrógép s gramophon javításokat készíttetni legelőnyösebb Horvát Béni mechanikusnál, Kossuth Lajos-utca 18. Az összes alkatrészek állandóan raktáron. TELEFON 1038. szám.</p>	
<p>Haas Lajos Gáz és villanyberendezési vállalat. Elvállal mindennemű gáz és villanyszere- léseket és jókarbantartását. TELEFON 1038. sz.</p>	<p>PENCZ JÁNOS (cipész, szakiparos.) NAGYVÁRAD, Szt. János-u. 34. Készít mérték szerint úri és női (Orthopéd cipőket is) jutányos árban mérték szerint. Meghívásra házhoz jövök.</p>	<p>Petry Árpád órá- és műszerész Nagyvárad, Rákóci-ut 9. Tarcsy és Risztó mellett, a Rimanóczy-palotával szemben Mindennemű műszerész munkák szakszerű javítása elfogadtatik.</p>	<p>Alapított 1880-ban Schopper György utóda veje Rohoska Pál Villanyerőre berendezett gépjavitó, vas és rézöntőde NAGYVÁRAD, Sánc-utca 22. sz.</p>	
<p>Mayer Lajos kárptos és díszítő GYAR-U 1 SZÁM. Elvállal minden e szakmába vágó munkát jutányos árban. Levelezőlap meghívásra azonnal jövök. Állandóan készmunka kapható.</p>	<p>A NOVEMBERI költözködésekkor a legcélszerűbb HIRN M. és FIA villamossági vállalatához fordulni Kossuth Lajos-u. 16. sz. Nagy csillárraktár. Telefon 10-54. Telefon 10-54.</p>	<p>Györy Sándor villanyerőre berendezett kőses és kőszőrűdeje Kert-utca, 4. szám. Elvállal mindennemű speciál kőszőrűdeket és javításokat, haj- és szakál vágó és lőnyíró gépet, zsillette és mindenféle más borotvák kőszőrűdését pontosan eszközöli.</p>	<p>Moly irtó szerek rovarpor, poloska tinktura, s többféle háztartási cikkek parket beeresztő viaszok kaphatók VADÁSZ ALBERT „Angyal“ drogueriában BÉMER-TÉR.</p>	
<p>Fotbal cipők, gumi térdvédők, dresszek a legolcsóbban kaphatók Lefkovits és Kácsér Zöldfa-u., cipő, kalap és uridivat áruházában.</p>	<p>Villamos berendezéseket, u. r. magánépületek világítási felszereléseit, csengő házi telefon, ipartelepek, gyárak, és malmok. Villamos világítási és erőátviteli berendezéseit pontosan és szakavatottan készíti SZENES SÁNDOR villamos berendezési vállalata Szalárdi-u. 9. Költségvetéssel díjtalanul szolgál, meghívásra azonnal jövök.</p>	<p>Reisinger József mechanikai gép és fegyverjavító műhelye Sas palota zöldfa passzáz, a hol a legprecízebb esztérga és gépmunkák készülnek.</p>		